

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ТА
ТУРИСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ**

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Кваліфікаційна робота здобувачки
освітнього ступеня бакалавр
спеціальність 073 Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність
освітньої програми «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність:
економіка та управління
підприємством»
Гуржій Ксенії Олександрівни
Керівник: к.пед.н., доц. Яковенко О.І.
Рецензент: к.е.н., доц. Боденчук Л. Б.

Ізмаїл – 2025

Робота допущена до захисту

на засіданні кафедри

управління підприємств туристичною діяльністю
(назва випускової кафедри)

протокол № *17* від «*04*» *серпня* 20*25* р.

Завідувач кафедри

Метіль Т.К.
(підпис)

Робота пройшла публічний захист

на відкритому засіданні ЕК

«*24*» *серпня* 20*25* р.

Оцінка *83* *добре*
(за стобальною шкалою) (за традиційною шкалою)

Голова ЕК

Ковал В.В.
(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1 Сутність фінансової безпеки підприємства.....	8
1.2. Концепція управління фінансовою безпекою підприємства.....	16
1.3. Сучасні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою безпекою підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АГРОПРАЙМ ХОЛДИНГ» В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ..	33
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Агропрайм Холдинг».....	33
2.2. Дослідження управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг».....	40
2.3. Оцінка ефективності управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм Холдинг».....	47
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ТОВ «АГРОПРАЙМ ХОЛДИНГ».....	57
3.1. Теоретичні засади підвищення ефективності управління фінансовою безпекою підприємств.....	57
3.2. Розробка програми управління фінансовими ризиками як складової системи управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм-Холдинг»...	61
3.3. Прогнозування економічних результатів впровадження запропонованих заходів.....	71
ВИСНОВКИ.....	78
Список використаних джерел.....	82
Додатки.....	89

ВСТУП

Актуальність теми. Одним із базових чинників незалежності суверенної держави за сучасних умов господарювання є стан її фінансової безпеки. Через швидку зміну ринкової кон'юнктури на світових фінансових ринках та взаємопов'язану систему економічних відносин у структурі світового господарства стан вітчизняного фінансового сектора щораз важче контролювати з огляду на нестабільність внутрішнього і зовнішнього середовища. За такої ситуації постає потреба в реалізації заходів щодо забезпечення фінансової безпеки держави.

Ринкова економіка вирізняється динамізмом, конкуренцією, необхідністю реагування економічних суб'єктів на різні фактори зовнішнього середовища – політичні, технологічні, інформаційні та інші. Бізнес, як явище ринку, перебуває в безперервному русі – підприємства засновуються, реорганізуються, стають банкрутами, бізнес розширюється або згортається. Позитивно, коли ці процеси є частиною стратегії підприємства, тобто передбачувані, контрольовані керівництвом та власниками, мають обґрунтування очікуваних результатів та ефективності. Проте бувають ситуації, коли процеси на підприємстві виходять з-під контролю, набувають негативних тенденцій, і, незважаючи на спроби менеджерів стабілізувати ситуацію, система функціонування підприємства розбалансовується, і воно вимушено припиняє діяльність. У такому випадку мова йде про те, що менеджмент підприємства не розпізнав ризики, не виявив пов'язані з ними загрози та не зміг забезпечити безпеку бізнесу. Безпека є фундаментом нормального функціонування системи будь-якої складності та будь-якого рівня. У Великій українській енциклопедії зазначено, що безпека – багатозначний термін, який означає стан захищеності життєво важливих інтересів особи, спільноти, суспільства, держави від внутрішніх та зовнішніх загроз.

Як відомо, в ієрархії людських потреб А. Маслоу розташував потребу в безпеці на другому місці, після задоволення фізіологічних потреб. Аналогічно й підприємство – для того, щоб воно розвивалося, прогнозувало грошові потоки, масштабувало бізнес, планувало інвестиції чи впроваджувало інновації – повинно перебувати у стані безпеки.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в тому, що на підставі вивчення теоретичних засад управління фінансовою безпекою підприємства та оцінки ефективності управління фінансовою безпекою підприємства, визначити напрями підвищення ефективності управління фінансовою безпекою підприємства.

Завдання кваліфікаційної роботи включають:

1. Ознайомитися з теоретичними засадами управління фінансовою безпекою підприємства.
2. Навести організаційно-економічну характеристика ТОВ «Агропрайм холдинг»
3. Дослідити управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм холдинг»
4. Здійснити оцінку ефективності управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм холдинг»
5. Розробити програму управління фінансовими ризиками як складової системи управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм-Холдинг»
6. Здійснити оцінку ефективності запропонованого управління фінансовою безпекою.

Об`єктом кваліфікаційної роботи є фінансова безпека підприємства, **предметом** – управління фінансовою безпекою підприємства.

Інформаційними джерелами проведеного дослідження виступають праці вітчизняних та закордонних дослідників з питань управління фінансової безпеки, нормативно-правові акти України, а також документи ТОВ «Агропрайм холдинг»

Методична база дослідження включає широкий спектр наукових методів. Зокрема, для вивчення теоретичних засад управління фінансовою безпекою підприємства використані методи опису, класифікації, узагальнення. Для надання організаційно-економічної характеристики ТОВ «Агропрайм холдинг», дослідження управління фінансовою безпекою підприємства та оцінки її ефективності були використані методи коефіцієнтного аналізу, групування, опису, графічний та табличний методи, узагальнення. Для розробки програми управління фінансовими ризиками, як складової системи управління фінансовою безпекою, та оцінки її ефективності були використані методи опису, коефіцієнтного аналізу, факторного аналізу, узагальнення, прогнозування.

Апробація результатів дослідження:

1. X Всеукраїнська науково-практична конференція «Науковий пошук студентів та аспірантів ХХІ ст.: сучасні проблеми та тенденції розвитку гуманітарних і соціально-економічних наук (15.11.2024 р., м. Ізмаїл) тема доповіді: «Теоретичні основи фінансової безпеки підприємства»

2. VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Пріоритети розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції (15.04.2025 р., м. Ізмаїл) тема доповіді: «Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства».

3. IX Всеукраїнська науково-практична конференція «Пріоритетні напрями європейського наукового пошуку простору: пошук студента» (16.05.2025 р., м. Ізмаїл) тема доповіді «Проблеми зміцнення фінансової безпеки підприємств України в умовах дії воєнного стану»

4. VII Всеукраїнської студентської наукової конференції «Формування сучасної науки: методика та практика» (23.05.2025, м. Київ), за результатами було опубліковано тези доповіді на тему «Концепція управління фінансовою безпекою підприємства».

Практична значущість. За результатами вивчення теоретичних засад управління фінансовою безпекою, оцінки ефективності управління

фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм холдинг» було розроблено пропозиції щодо розробки програми управління фінансовими ризиками як складової системи управління фінансовою безпекою, що сприятиме посиленню фінансової безпеки підприємства.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 81 сторінці, робота містить 15 рисунків та 29 таблиць.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність фінансової безпеки підприємства

Інтеграція української економіки в глобальний економічний простір, фінансова нестабільність диктують необхідність розробки ефективних механізмів забезпечення належного рівня фінансової безпеки для успішного управління підприємством. Дисбаланс макроекономічних показників, дефіцит фінансових ресурсів, неперервний пошук джерел фінансування негативно впливають на господарюючі суб'єкти. Натомість, підтримка та сприяння підтриманню належного рівня фінансово-економічної безпеки дозволяє підприємству зберегти свою частку ринку, підвищити вартість підприємства, отримати перевагу над конкурентами.

Фінансова безпека підприємства постійно зазнає змін під впливом факторів та загроз, що виникають у внутрішньому та зовнішньому середовищах [33].

Фінансова безпека підприємства є складною системою, що виявляється через фактори зовнішніх та внутрішніх характеристик. Беручи до уваги проведені наукові дослідження у сфері фінансової безпеки, слід підкреслити, що під загрозою фінансової безпеки підприємства слід розуміти стан зовнішнього чи внутрішнього середовища, який прямо чи трансформуючись здатний негативно вплинути на фінансовий стан та інтереси підприємства, спричинити зниження фінансової стійкості та перешкодити фінансовому розвитку [30].

Для глибшого розуміння суті поняття фінансової безпеки підприємства та її ролі, важливо усвідомити, що фінансова безпека виступає складовою системи економічної безпеки підприємства. Окрім того, фінансова безпека підприємства є частиною фінансової безпеки регіону, що, у свою чергу, інтегрована у фінансову безпеку держави.

Наявність фінансової складової у структурі економічної безпеки підприємства відіграє ключову роль. Поняття «фінансова безпека підприємства» необхідно розглядати з огляду на сутність фінансової безпеки держави, що передбачає такий стан фінансово-кредитної сфери країни, який характеризується збалансованістю та якістю системної сукупності фінансових інструментів, технологій та послуг, стійкістю до внутрішніх та зовнішніх негативних чинників (загроз), здатністю цієї сфери захищати національні фінансові інтереси, забезпеченням достатнього обсягу фінансових ресурсів для всіх суб'єктів господарювання та населення [41, с.114].

Невід'ємною складовою забезпечення ефективного функціонування підприємства є наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів, які забезпечують процес господарської діяльності, виступаючи водночас її основою та результатом. Здатність підприємства до сталого розвитку визначається міцністю його фінансового стану, результативністю фінансової діяльності та стійкістю до негативного впливу факторів, що загалом відображають рівень його фінансової захищеності. Незважаючи на значний внесок науковців, теоретична база для формування концептуальних основ фінансової безпеки та методологічний інструментарій забезпечення фінансової безпеки залишаються недостатньо розробленими. Існуючі поняття та категорії потребують подальшого детального опрацювання. Спостерігаються різні погляди на визначення як «економічної безпеки», «фінансової безпеки», так і суміжних з ними понять та категорій [61].

Підтримуємо позицію науковців, що безпеку слід вивчати через її функціональні складові, що дає можливість: здійснювати моніторинг факторів, що безпосередньо впливають на стан фінансово-економічної безпеки; досліджувати та вивчати процеси, які впливають на забезпечення фінансово-економічної безпеки; проводити систематичний аналіз розподілу та використання ресурсів підприємства; вивчати економічні показники, що характеризують рівень забезпечення функціональних складових; розробляти

заходи, спрямовані на посилення фінансово-економічної безпеки підприємства. Підходи до визначення змісту дефініції «фінансова безпека підприємства» наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення змісту дефініції «фінансова безпека підприємства»

Автори	Зміст дефініції «фінансово-економічна безпека»
1	2
Х. В. Дрималовська, О. О. Брунець [16]	Забезпечення надійності фінансових інтересів ділових партнерів на всіх щаблях фінансового взаємодії, гарантування фінансової стабільності домогосподарств, підприємств, організацій та установ, шляхом надання їм достатньої кількості фінансових ресурсів для задоволення їхніх потреб і виконання взятих на себе фінансових зобов'язань.
З. С. Варналій, О. В. Чеберяко, О. В. Микитюк, С. М. Бондаренко [9]	Убезпечення від потенційних фінансових втрат та запобігання банкрутству підприємства, досягнення максимальної ефективності у використанні корпоративних ресурсів.
В. В. Руденко, Г. Б. Погрішук [44]	Кількісно та якісно визначений стан фінансів, що гарантує надійний захист його ключових збалансованих фінансових інтересів від виявлених дійсних та можливих загроз як ззовні, так і всередині, показники якого встановлюються з урахуванням його фінансової концепції та формують необхідні умови для фінансової підтримки його стабільного розвитку в теперішньому та майбутньому.
М. М. Бліхар [6]	Стан, що визначається, перш за все, врівноваженістю та належною якістю всієї фінансової оснащеності: інструментів, технологій, послуг, які застосовує підприємство; по-друге, несприйнятливістю до ризиків внутрішнього та зовнішнього характеру; по-третє, можливістю фінансової архітекtonіки підприємства гарантувати здійснення фінансових цілей, призначення та планів за допомогою необхідної кількості фінансових активів; по-четверте, сприяттям еволюції самої фінансової системи.
В. І. Матвійчук, О. В. Матушевський [34]	Здатність компанії незалежно формулювати та впроваджувати фінансову стратегію згідно з загальною корпоративною метою в умовах мінливого та змагального середовища; межовий стан фінансової стабільності, в якому повинна перебувати компанія для втілення власної стратегії, визначається здатністю підприємства долати виклики.
Н. Л. Правдюк, Л. Ю. Козловська [43]	Здатність суб'єкта підприємництва реалізовувати свою господарську та фінансову діяльність результативно та безперебійно. Це досягається через застосування комплексу взаємопов'язаних інструментів: діагностичних методів, конкретних заходів фінансового впливу. Вони спрямовані на оптимізацію використання фінансових активів, підтримку їх належного обсягу та мінімізацію впливу ризиків, що походять як зсередини підприємства, так і з його зовнішнього оточення.

Продовження таблиці 1.1

1	2
О. Дубинська [17]	Діяльність із управління ризиками та забезпечення безпеки інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх викликів. Метою є гарантування стабільного розвитку бізнесу та збільшення його власного капіталу як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі.
О. А. Єрмоленко, В. Р. Гречихин [18]	Ключовий елемент економічної безпеки компанії, який ґрунтується на самостійності, результативності та здатності фінансів підприємства конкурувати, що проявляється через набір критеріїв і показників його положення, які описують фінансову стабільність, достатню ліквідність активів та наявність потрібних грошових запасів, фінансову стійкість. Рівень забезпечення підприємства фінансовими засобами.

Джерело: розроблено автором за даними [6, 9, 16, 17, 18, 34, 43, 44]

Фінансова безпека в сучасній науковій літературі трактується: по-перше, як стан захищеності інтересів бізнесу, по-друге, як ефективне використання ресурсів підприємства, по-третє, як процес досягнення певного стану суб'єкта господарювання, по-четверте, як стабільна та динамічна система забезпечення фінансовими ресурсами.

Можна здійснити систематизацію основних поглядів та трактувань поняття «фінансова безпека» у контексті основних підходів до її формування. Серед них виокремлюють:

- стратегічний підхід, що базується на аналізі захисту фінансових інтересів підприємств від зовнішніх та внутрішніх ризиків;
- ресурсно-функціональний підхід, головним критерієм формування якого є ефективне використання потенціалу або ресурсів та визначення його функціональних компонентів;
- системний підхід, що ґрунтується на захисті комерційної таємниці підприємства;
- ринковий підхід, ключовим фактором формування якого є наявність конкурентних переваг;
- захисний підхід, що базується на захисті підприємства від економічних злочинів;
- гармонізаційний підхід, головним критерієм формування якого є узгодження економічних інтересів суб'єктів.

Наукові підходи щодо характеристики змісту фінансової безпеки наведено на рис. 1.1.

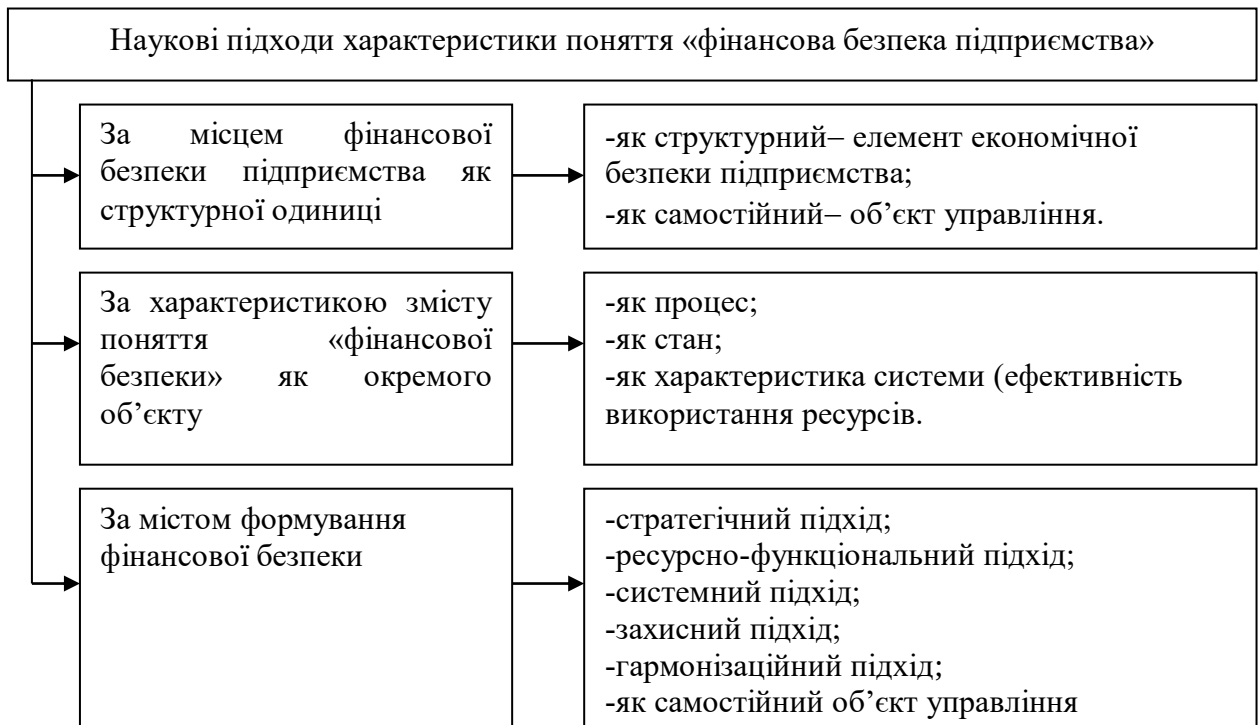

Рис. 1.1. Наукові підходи щодо характеристики змісту фінансової безпеки

Джерело: розроблено автором за даними [6, 9, 16, 17, 18, 34, 43, 44]

Отже, фінансова безпека підприємства – це стан, у якому фінансові інтереси підприємства захищені від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх фінансових ризиків, з ефективним використанням його ресурсів, що проявляється у позитивних фінансових показниках діяльності, забезпечуючи сталий розвиток як на короткострокову, так і на довгострокову перспективу. Для побудови ефективної системи забезпечення фінансової безпеки важливо спочатку визначити, що ми вкладаємо у це поняття, які фактори впливають на її підтримання, як її елементи можуть бути узгоджені.

Значна кількість аспектів фінансової безпеки підприємства, а також складність вибору оптимального варіанту її забезпечення об’єктивно обумовлюють потребу у застосуванні комплексного підходу до її забезпечення [45].

Забезпечення фінансової безпеки підприємства є цілеспрямованим, багатоетапним процесом, який включає в себе сукупність методів, ресурсів та важелів, спрямованих на запобігання можливим фінансовим збиткам, а також забезпечення захищеності фінансових інтересів господарюючого суб'єкта від руйнівного впливу зовнішніх і внутрішніх фінансових загроз, підтримку відповідного рівня майнового стану, ліквідності, фінансової незалежності, рентабельності, ділової та ринкової активності та сприяння рівновазі та розвитку підприємства як у поточній, так і у стратегічній перспективі в умовах конкурентного середовища [59].

Фінансова безпека - це система кількісних та якісних характеристик фінансового стану підприємства, які всебічно відображають рівень його фінансового захисту. У цій сутнісній характеристиці фінансової безпеки варто виділити наступні компоненти [36]:

- фінансова безпека підприємства відображає аспект його певного фінансового стану, відповідно, рівень його фінансового захисту на певний момент часу;
- фінансовий стан підприємства, що визначає його фінансову безпеку, відображається певним набором параметрів;
- параметри системи фінансової безпеки підприємства потребують чіткої кількісної та якісної визначеності.

Можна з упевненістю стверджувати, що обидва процеси мають однакову вагу: і процес формування, і подальший процес – забезпечення фінансової безпеки підприємства. Як ми вже зазначали вище, забезпечення фінансової безпеки підприємства – це неперервний процес реалізації функціональних складових фінансової безпеки задля запобігання загрозам та ймовірним фінансовим втратам та забезпечення досягнення найбільшого рівня фінансової безпеки.

Як демонструє наукова література, існує декілька підходів до забезпечення фінансової безпеки, узагальнено представлених на рис. 1.2.

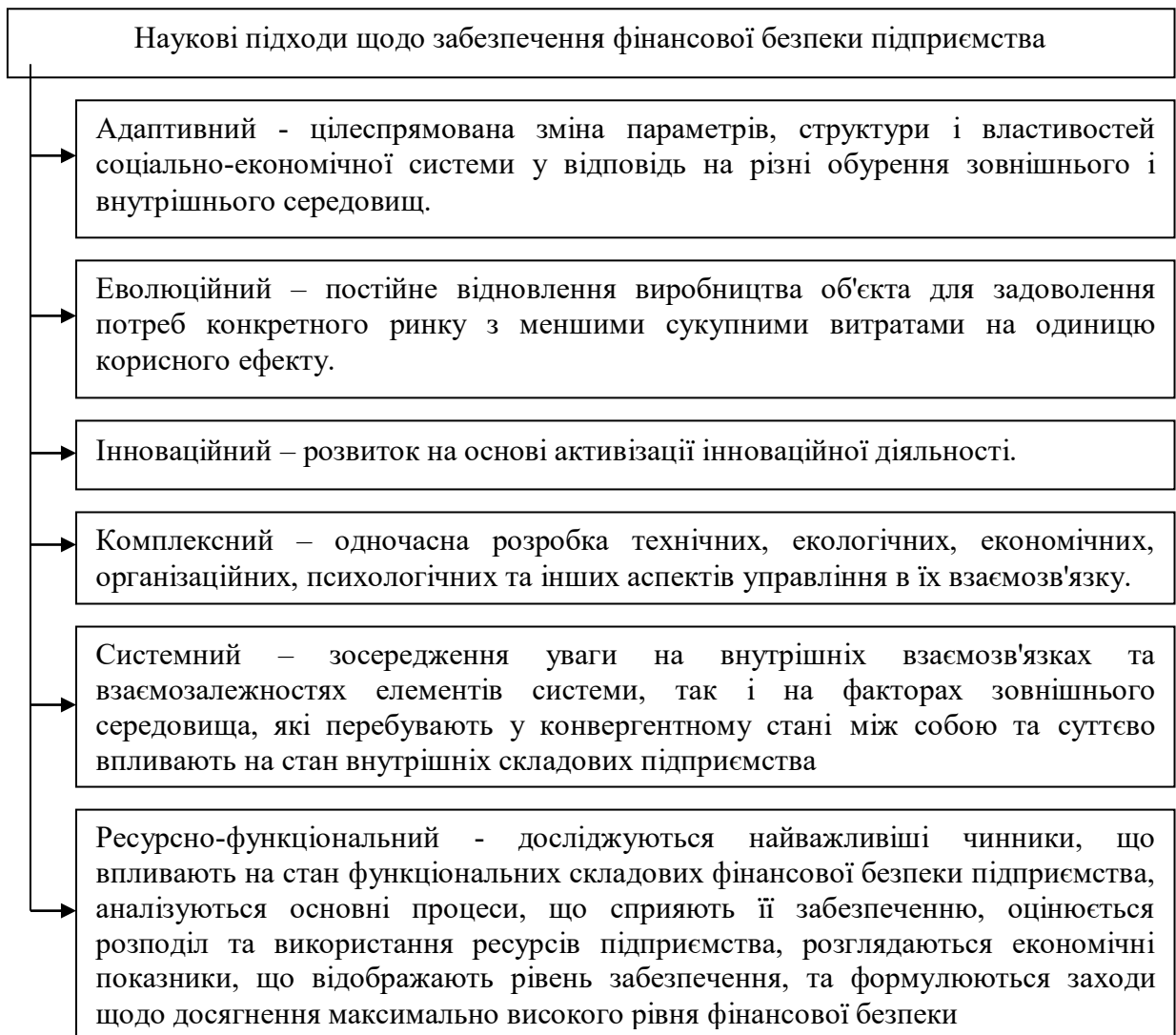

Рис. 1.2. Підходи до забезпечення фінансової безпеки

Джерело: розроблено автором за даними [9,17,36, 43, 45, 59]

На нашу думку, найбільш ефективним підходом до забезпечення фінансової безпеки підприємства є поєднання системного та ресурсно-функціонального підходів.

Основною метою та завданням системного підходу є дослідження об'єктів як складних систем, вивчення механізмів та закономірностей їхнього утворення, аналіз складових частин об'єкта з врахуванням внутрішніх і зовнішніх зв'язків системи [41]. Такий підхід передбачає дослідження підприємства як цілісного утворення, що складається з певного набору взаємопов'язаних елементів, функціонування яких спрямоване на одночасне досягнення як цілей всього підприємства, так і його структурних підрозділів.

У рамках системного підходу увага зосереджується як на внутрішніх взаємозв'язках та взаємозалежностях елементів системи, так і на факторах зовнішнього середовища, які перебувають у конвергентному стані між собою та суттєво впливають на стан внутрішніх складових підприємства [52].

Другий вимір системного підходу розкривається при розгляді, власне, системи фінансової безпеки, що являє собою впорядковану сукупність елементів, які взаємодіють показників діяльності, що забезпечує його стабільний розвиток на коротко- та довгострокову перспективу [61].

Відтак, його застосування при дослідженні фінансової безпеки надає можливість сформувати чітку систему забезпечення за допомогою розширеного уявлення про безпосередній об'єкт.

Ресурсно-функціональний підхід виявляється у розумінні ключової ролі ресурсів організації для гарантування фінансової безпеки в умовах динаміки внутрішнього та зовнішнього середовища. Відповідно до цього підходу, досліджуються найважливіші чинники, що впливають на стан функціональних складових фінансової безпеки підприємства, аналізуються основні процеси, що сприяють її забезпеченню, оцінюється розподіл та використання ресурсів підприємства, розглядаються економічні показники, що відображають рівень забезпечення, та формулюються заходи щодо досягнення максимально високого рівня фінансової безпеки [12].

Ресурсно-функціональний підхід, як один з найпоширеніших серед науковців, має комплексну природу, адже враховує всі функціональні сфери діяльності підприємства. Його сильна сторона полягає у прагненні оцінити стан ресурсів підприємства, здатних ефективно протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам, у взаємодії [50].

Слід зазначити, що комплексний характер ресурсно-функціонального підходу передбачає вивчення найважливіших факторів, що впливають на стан економічної безпеки підприємства; аналіз розподілу та використання ресурсів підприємства: розгляд економічних показників, що відображають рівень забезпечення економічної безпеки та розробку заходів для досягнення

найвищого рівня функціональної складової економічної безпеки підприємства [57].

Отже, з позиції системного та ресурсно-функціонального підходів, забезпечення фінансової безпеки дає змогу підкреслити системність у дослідженні проблеми, врахування внутрішніх та зовнішніх факторів, які формують фінансову безпеку, а також системи індикаторів для її оцінювання [59].

Таким чином, фінансова складова економічної безпеки є визначальною на сьогоднішній день, а управління фінансовою безпекою повинно бути постійним, а не епізодичним, обмеженим лише випадками кризових явищ.

Іншими словами, підприємства повинні заздалегідь розробляти механізми для гарантування фінансової безпеки.

1.2. Концепція управління фінансовою безпекою підприємства

Вітчизняний бізнес зараз вимушений працювати в надзвичайно тяжких економічних реаліях, що пояснюються недовіком власних коштів, труднощами з отриманням кредитів, а також високою вартістю залучення фінансів від кредиторів. Ці та інші проблемні моменти діяльності фірм актуалізують необхідність вирішення питання гарантування їх фінансової стабільності через розробку та впровадження ефективної системи управління нею. Головними функціональними цілями фінансової безпеки є: забезпечення високої фінансової результативності діяльності, підтримка фінансової стабільності та автономності компанії, гарантування високої ліквідності активів, підтримка належного рівня ділової активності, забезпечення захисту інформаційного простору і комерційної таємниці, ефективне забезпечення безпеки капіталу і активів підприємства, а також його ділових інтересів тощо [34].

Концепцію безпеки підприємства варто розуміти як цілісну та системну відображення шляхів нейтралізації загроз, що вже існують або можуть

виникнути на підприємстві як з його внутрішнього простору, так і ззовні, а також шляхи зменшення негативного впливу [41].

Отже, концепція управління фінансовою безпекою підприємства – це система поглядів, вимог та організаційних дій, спрямованих на забезпечення фінансової безпеки підприємства [28, с. 35].

Будь-яка концепція має бути практичною та адаптивною, здатною відповідати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Конструктивність концепції проявляється у відображенні: вихідного стану об'єкта, який планується змінити; кінцевого стану об'єкта після реалізації концепції; конкретних кроків для досягнення цілей концепції; механізму реалізації концепції, тобто методів використання виділених ресурсів та інструментів [18].

Концепція управління фінансовою безпекою підприємства передбачає визначену послідовність етапів (рис. 1.3.).

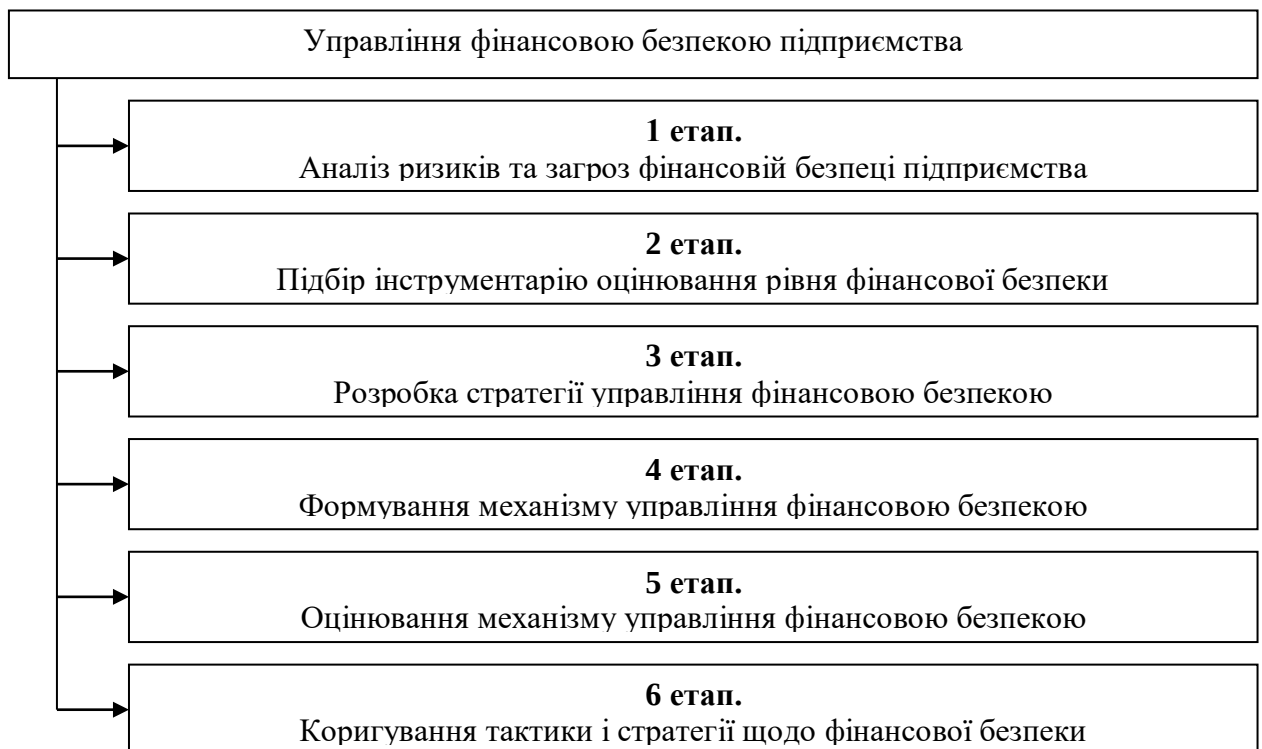

Рис. 1.3. Етапи реалізації концепції управління фінансовою безпекою підприємства

Джерело: розроблено автором за даними [18, 21, 28, 34, 41]

Отже, виходячи з визначених вимог, концепція управління фінансовою безпекою підприємства повинна містити таку послідовність кроків [37]:

- аналіз ризиків та загроз фінансовій безпеці підприємства;
- підбір методологічного інструментарію оцінювання стану фінансової безпеки підприємства;
- розробка стратегії управління фінансовою безпекою підприємства;
- формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства;
- оцінювання ефективності механізму управління фінансовою безпекою підприємства;
- коригування тактики і стратегії управління фінансовою безпекою, відповідно до зміни умов.

Перший етап передбачає діагностику фінансової складової економічної безпеки підприємства – виявлення можливих та реальних загроз і небезпек, їх ранжування за ступенем важливості, величиною можливих втрат; визначення причин небезпек та загроз, прогнозування можливих наслідків реалізації загроз, розрахунок можливих збитків; формулювання проблемних ситуацій у фінансовій сфері підприємства.

На другому етапі відбувається розробка методологічного інструментарію для оцінки стану фінансової безпеки підприємства, що охоплює вибір методів оцінки та визначення ключових критеріїв і показників стану фінансової безпеки підприємства, а також встановлення рівня фінансової безпеки підприємства [9].

Третій етап (стратегічний рівень) спрямований на розробку стратегії управління фінансовою безпекою, виходячи з оцінки фінансової безпеки підприємства на попередньому етапі. Окрім цього, на цьому етапі визначаються конкретні цілі щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства, мета управління фінансовою безпекою з урахуванням проблемних ситуацій, а також здійснюється постановка завдань, які

сприятимуть досягненню мети концепції фінансової безпеки та реалізації стратегії управління фінансовою безпекою підприємства [16].

На четвертому етапі відбувається формування механізму (розробка тактики) управління фінансовою безпекою підприємства: здійснюється вибір принципів управління фінансовою безпекою підприємства, визначення функцій управління фінансовою безпекою, формування організаційної структури управління фінансовою безпекою підприємства.

Цей етап також має на меті розробку комплексу заходів, необхідних для втілення основних положень концепції управління фінансовою безпекою підприємства, що передбачає створення необхідних умов для реалізації процесу управління фінансовою безпекою підприємства [22]:

- пошук джерел ресурсного забезпечення концепції управління фінансовою безпекою підприємства;
- підготовка професійних кадрів у сфері управління фінансовою безпекою;
- навчання працівників питанням дотримання комерційної таємниці підприємства, правилам роботи з документацією та технічними засобами;
- створення підрозділу фінансової безпеки, належна організація управління таким підрозділом;
- встановлення технічних засобів захисту;
- контроль за ефективністю виконання основних положень концепції фінансової безпеки;
- розвиток системи фінансової безпеки підприємства, удосконалення форм і методів управління фінансовою безпекою.

Отже, на цьому етапі відбувається розробка механізму управління фінансовою безпекою підприємства, який є серцевиною концепції управління фінансовою безпекою, оскільки саме він визначає порядок її забезпечення. Без створення дієвого механізму неможливе досягнення кінцевої мети концепції [28, с.25].

Оцінка ефективності реалізації концепції управління фінансовою безпекою підприємства має на меті зіставлення відповідності концепції, сформульованим в ній цілям та завданням, а також оцінку ефективності втіленої концепції управління фінансовою безпекою [45].

Останній етап впровадження концепції управління фінансовою безпекою – це коригування тактики та стратегії управління фінансовою безпекою, перегляд методів досягнення, передбачених концепцією, цілей, відповідно до змін в умовах внутрішнього та зовнішнього середовища [56].

Підсумовуючи, ключовим етапом формування концепції управління фінансовою безпекою підприємства є побудова ефективного механізму управління фінансовою безпекою підприємства, який був би спрямований на своєчасне виявлення та уникнення зовнішніх і внутрішніх загроз та забезпечення захисту фінансових інтересів підприємства.

До засад керування фінансовою безпекою підприємства належить [28, с.31]: використання програмно-цільового управління для гарантування фінансової безпеки; обов'язкове окреслення сукупності фінансових інтересів підприємства як частини його місії; інтеграція механізму управління фінансовою безпекою підприємства в загальну систему фінансового менеджменту; забезпечення збалансованості фінансових інтересів підприємства, його підрозділів та персоналу; взаємна матеріальна відповідальність персоналу та керівництва за стан фінансової безпеки; необхідність безперервного моніторингу реальних і можливих загроз фінансовій безпеці; відповідність заходів забезпечення фінансової безпеки економічній стратегії розвитку підприємства та його місії; узгодження між собою всіх прийнятих заходів для забезпечення фінансової безпеки на підприємстві; необхідність і своєчасність вдосконалення системи фінансової безпеки підприємства; організаційне та методичне забезпечення механізму управління фінансовою безпекою підприємства; мінімізація витрат на забезпечення фінансової безпеки.

1.3. Сучасні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою безпекою підприємства

Надійне оцінювання фінансового стану є ключем до обґрунтованих висновків та прийняття відповідних рішень. Визначення стану фінансової безпеки – задача непроста, яка потребує значних зусиль для аналізу, що зумовлено впливом численних факторів та особливостей діяльності, які необхідно брати до уваги. Більше того, таке завдання вимагає від керівництва підприємства бездоганного знання різноманітних методів та методичного апарату, використання кожного з елементів якого доцільне лише у специфічних ситуаціях. До того ж, питання формування системи оцінювання фінансової безпеки господарюючого суб'єкта стає особливо актуальним в сучасних реаліях [43].

Основними завданнями забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання є оцінка рівня фінансової безпеки, визначення та оцінювання факторів впливу, а також розробка на цій основі комплексу заходів для нейтралізації загроз, небезпек та підсилення їх позитивного впливу. Встановлення фактичного рівня фінансової безпеки є критично важливим етапом її забезпечення. Отже, вибір інструментарію для такої оцінки має велике значення [29, с.111].

Можна виокремити такі найбільш поширені підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою безпекою підприємства: на основі оцінки фінансової стійкості підприємства, на основі методу прогнозування банкрутства, на основі фінансових показників (рис. 1.4).

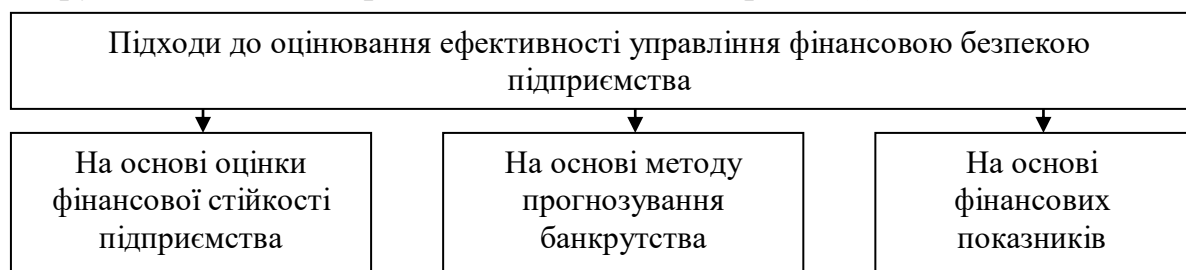

Рис. 1.4. Деякі підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою безпекою підприємства

Джерело: розроблено автором за даними [28, 29]

Одним із методів оцінки фінансової стійкості є розрахунок тримірного показника фінансової стійкості, що включає такі етапи:

1. Розрахунок показників власного оборотного капіталу, власних та довгострокових залучених джерел фінансування та всіх джерел фінансування. Власний оборотний капітал розраховується за формулою [28]:

$$ВOK = ВК - НА, \quad (1.1)$$

де,

ВOK – власний оборотний капітал;

ВК – власний капітал;

НА – необоротні активи.

Власні та довгострокові джерела фінансування розраховуються за формулою [28]:

$$ВД = ВOK + ДЗ, \quad (1.2)$$

де,

ВД – власні та довгострокові залучені джерела фінансування;

ВOK – власний оборотний капітал;

ДЗ – довгострокові зобов'язання.

Всі джерела фінансування визначаються за допомогою формули [28]:

$$ДФ = ВД + КЗ, \quad (1.3)$$

ДФ – всі джерела фінансування;

ВД – власні та довгострокові залучені джерела фінансування;

КЗ – короткострокові зобов'язання.

2. Розрахунок показників наявності (або нестачі) власного оборотного капіталу, наявності (або нестачі) власних та довгострокових залучених джерел фінансування, наявності (або нестачі) всіх джерел фінансування. Для розрахунку показника наявності (або нестачі) власного оборотного капіталу використовуються формула [29]:

$$\Delta ВOK = ВOK - З, \quad (1.4)$$

де,

ВOK – власний оборотний капітал;

З – запаси та витрати.

Розрахунок наявності (або нестачі) власних та довгострокових залучених джерел фінансування здійснюється за формулою [28]:

$$\Delta BД = BД - З, \quad (1.5)$$

де,

ВД – власні та довгострокові залучені джерела фінансування;

З – запаси та витрати.

Для розрахунку наявності (або нестачі) всіх джерел фінансування використовується формула [29]:

$$\Delta ДФ = ДФ - З, \quad (1.6)$$

де,

ДФ – всі джерела фінансування;

З – запаси і витрати.

3.Визначення значення тримірного показника фінансової стійкості на підставі показників наявності (або нестачі) власного оборотного капіталу, наявності (або нестачі) власних та довгострокових джерел фінансування, наявності (або нестачі) всіх джерел фінансування. Можливі такі варіанти значень тримірного показника фінансової стійкості [30]:

[1; 1; 1] – абсолютна фінансова стійкість;

[0; 1; 1] – фінансово стійкий стан;

[0; 0; 1] – кризовий стан підприємства;

[0; 0; 0] – підприємство знаходиться на межі банкруства.

Найбільшим недоліком такого способу, на наш погляд, є зосередження виключно на фінансовій спроможності компанії, ігноруючи інші важливі сфери фінансової діяльності. Зокрема, він не враховує ділову активність та рентабельність, що знижує точність оцінки фінансової безпеки. Це призводить до нездатності запропонувати повну та достовірну картину.

Методики передбачення банкрутства, загалом, базуються на створенні багатофакторних моделей. Їх умовно розподіляють за трьома напрямками [28]:

- англо-саксонська школа (моделі Альтмана, Фулера, Чессера, Ліса, Спрінгейта, Таффлера і Тішоу);
- німецько-французька школа (моделі Конана та Гольдера, Беермана, Гайдака і Стос, метод creditman та інші);
- вітчизняна школа (моделі Терещенка, Чупіса, Матвійчука).

Більшість дослідників схилиються до визнання ключовим саме індикаторного підходу. Він базується на зіставленні фактичних значень фінансової безпеки з еталонними показниками – індикаторами, які описують фінансову стабільність господарюючого об'єкта та його здатність погашати борги. Ці індикатори мають самостійно визначатися кожним господарюючим суб'єктом з урахуванням форми власності, напрямів діяльності, специфіки галузі, в якій працює підприємство, особливостей самого суб'єкта підприємницької діяльності, а також враховуючи фактори зовнішнього середовища [61].

Відхилення від цільових або нормативних значень може створити загрози фінансовій безпеці підприємства. Таким чином, згідно з цим підходом, найвищий рівень фінансової безпеки господарюючого суб'єкта досягається лише тоді, коли всі показники відповідають допустимим межам.

Згідно з цим підходом, використовуються показники, які дозволяють комплексно та достовірно охарактеризувати та оцінити фінансовий стан господарюючого об'єкта [34]:

- показники фінансової стійкості;
- показники ліквідності та платоспроможності;
- показники ділової активності;
- показники рентабельності підприємства (рис.1.5).

Значення часткових індикаторів встановлюються на основі:

- середньогалузевих показників;

- показників діяльності підприємств, що займають лідируючі позиції в галузі;
- нормативних значень показників відповідно до нормативно-правових актів;
- ідеальних значень показників, які слід досягти відповідно до стратегії розвитку підприємства та інших факторів [56].

Рис. 1.5. Показники оцінки фінансового стану підприємства

Джерело: розроблено автором за даними [28, 29, 30]

Показники ліквідності включають: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Коефіцієнт поточної ліквідності розраховується за формулою [30]:

$$K_{пл} = \frac{OA}{KЗ}, \quad (1.7)$$

де, OA – оборотні активи;

KЗ – короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт поточної ліквідності характеризує наскільки підприємству вистачає всіх оборотних активів для погашення поточних зобов'язань. Нормальне значення коефіцієнту поточної ліквідності знаходиться у межах від 1 до 2.

Коефіцієнт швидкої ліквідності визначається за формулою [30]:

$$K_{пл} = \frac{(OA - З)}{КЗ}, \quad (1.8)$$

де, ОА – оборотні активи;

З – запаси;

КЗ – короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує наскільки підприємству вистачає найбільш ліквідних оборотних коштів для погашення поточних зобов'язань. Нормальне значення коефіцієнту поточної ліквідності знаходиться у межах від 0,8 до 1.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою [28]:

$$K_{пл} = \frac{ГК}{КЗ}, \quad (1.9)$$

де, ГК – грошові кошти та поточні фінансові інвестиції;

КЗ – короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує наскільки підприємству вистачає грошових коштів для погашення поточних зобов'язань. Нормальне значення коефіцієнту поточної ліквідності знаходиться у межах від 0,2 до 0,4.

Для оцінки фінансової стійкості використовуються такі показники, як коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансування.

Для розрахунку коефіцієнта автономії використовується формула [30]:

$$K_{пл} = \frac{ВК}{П}, \quad (1.10)$$

де, ВК – власний капітал;

П – пасиви.

Нормальне значення коефіцієнту автономії знаходиться у межах від 0,5 та характеризує наскільки підприємство здатне фінансувати власну діяльність за рахунок власних джерел.

Коефіцієнт фінансової стійкості розраховується за формулою [42]:

$$K_{пл} = \frac{(BK + ДЗ)}{П}, \quad (1.11)$$

де, ВК – власний капітал;

ДЗ – довгострокові зобов'язання;

П – пасиви

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує рівень фінансування підприємства за рахунок найбільш стійких джерел фінансування.

Для розрахунку коефіцієнта фінансування використовується формула [42]:

$$K_{пл} = \frac{BK}{КЗ},$$

де, ВК – власний капітал;

КЗ – короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт фінансування показує, наскільки підприємство здатне погасити короткострокові зобов'язання за рахунок власного капіталу.

Для оцінки ефективності діяльності та рентабельності підприємства використовують такі показники: рентабельність продажів, рентабельність діяльності, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу.

Для розрахунку рентабельності продажів застосовується формула [30]:

$$P_n = \frac{ЧП}{ЧД},$$

де,

ЧП – чистий прибуток;

ЧД – чистий дохід.

Рентабельність продажів характеризує скільки гривень прибутку приносить підприємству кожна гривня доходу.

Розрахунок рентабельності діяльності здійснюється за формулою [28]:

$$P\partial = \frac{ЧП}{C},$$

де, ЧП – чистий прибуток;

С – собівартість.

Даний показник характеризує обсяг прибутку, який приносить кожна гривня витрат на виробництво.

Рентабельність активів визначається за формулою [42]:

$$Pa = \frac{ЧП}{A_{сер}},$$

де, ЧП – чистий прибуток;

A_{сер} – середньорічна вартість активів.

Рентабельність активів показує скільки гривень прибутку приносить підприємству кожна гривня активів.

Для розрахунку рентабельності власного капіталу використовується формула [47]:

$$P_{вк} = \frac{ЧП}{BK_{сер}}$$

де, ЧП – чистий прибуток;

B_{сер} – середньорічна вартість.

Даний показник характеризує прибутковість власного капіталу.

Для оцінки ефективності діяльності також використовуються показники ділової активності, які включають: коефіцієнт оборотності активів, період обороту активів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, період обороту дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, період обороту кредиторської заборгованості, коефіцієнт оборотності власного капіталу, період обороту власного капіталу.

Коефіцієнт оборотності активів визначається за формулою [42]:

$$K_{OA} = \frac{ЧД}{A_{сер}},$$

де, ЧД – чистий дохід;

A_{сер} – середньорічна вартість активів

Коефіцієнт оборотності активів характеризує ефективність використання підприємством всіх своїх активів, як оборотних, так і необоротних.

Період обороту активів визначається за формулою [47]:

$$T_{OA} = \frac{T}{K_{OA}},$$

де, T – кількість днів в періоді;

K_{OA} – коефіцієнт оборотності активів.

Даний показник характеризує скільки потрібно часу, щоб кожна гривня, що була вкладена в активи, повернулась на підприємство як виручка від реалізації.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості визначається за формулою [47]:

$$K_{ODZ} = \frac{ЧД}{ДЗ_{сер}},$$

де, $ЧД$ – чистий дохід;

$ДЗ_{сер}$ – середньорічна вартість дебіторської заборгованості;

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості характеризує швидкість обертання дебіторської заборгованості.

Для розрахунку періоду обороту дебіторської заборгованості використовується формула [28]:

$$T_{ДЗ} = \frac{T}{K_{ДЗ}},$$

де, T – кількість днів в періоді;

$K_{ДЗ}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

Період обороту дебіторської заборгованості показує середній термін погашення дебіторської заборгованості.

Для визначення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості використовується формула [29]:

$$K_{OKZ} = \frac{C}{KЗ_{сер}},$$

де, C – собівартість;

$KZ_{сер}$ – середньорічна вартість кредиторської заборгованості.

Даний показник показує швидкість обертання кредиторської заборгованості.

Період оборотності кредиторської заборгованості визначається за формулою [47]:

$$T_{KЗ} = \frac{T}{K_{KЗ}}$$

де, T – кількість днів в періоді;

$K_{KЗ}$ – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості

Даний показник характеризує середній термін погашення кредиторської заборгованості.

Під час аналізу ділової активності показники терміну оборотності дебіторської заборгованості та терміну оборотності кредиторської заборгованості співставляються. Нормальним є приблизне однакове значення даних показників, що вказує на те, що підприємство не має великого розриву у часі між отриманням оплати від покупців та датою оплати постачальникам.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу розраховується за формулою [47]:

$$K_{ОВК} = \frac{ЧД}{BK_{сер}}$$

де, $ЧД$ – чистий дохід;

$BK_{сер}$ – середньорічна вартість власного капіталу;

Коефіцієнт оборотності власного капіталу характеризує швидкість обертання власного капіталу.

Для розрахунку періоду обороту власного капіталу використовується формула [47]:

$$T_{BK} = \frac{T}{K_{BK}}$$

де, T – кількість днів в періоді;

$K_{KЗ}$ – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості.

Період обороту власного капіталу характеризує скільки часу потрібно, щоб кожна гривня власного капіталу була повернута у вигляді виручки від реалізації.

Висновки до 1 розділу

Фінансова безпека в сучасній науковій літературі трактується: по-перше, як стан захищеності інтересів бізнесу, по-друге, як ефективне використання ресурсів підприємства, по-третє, як процес досягнення певного стану суб'єкта господарювання, по-четверте, як стабільна та динамічна система забезпечення фінансовими ресурсами.

На підставі систематизації основних поглядів та трактувань поняття «фінансова безпека» у контексті основних підходів до її формування було сформоване таке тлумачення поняття «фінансова безпека», як стан, у якому фінансові інтереси підприємства захищені від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх фінансових ризиків, з ефективним використанням його ресурсів, що проявляється у позитивних фінансових показниках діяльності, забезпечуючи сталий розвиток як на короткострокову, так і на довгострокову перспективу.

Основні наукові підходи до забезпечення фінансової безпеки підприємства включають: адаптивний, еволюційний, інноваційний, комплексний, системний, ресурсно-функціональний.

Концепція управління фінансовою безпекою підприємства повинна містити таку послідовність кроків: аналіз ризиків та загроз фінансовій безпеці підприємства, підбір методологічного інструментарію оцінювання стану фінансової безпеки підприємства, розробка стратегії управління фінансовою безпекою підприємства, формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства, оцінювання ефективності механізму управління фінансовою безпекою підприємства, коригування тактики і стратегії управління фінансовою безпекою, відповідно до зміни умов.

Основними завданнями забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання є оцінка рівня фінансової безпеки, визначення та оцінювання факторів впливу, а також розробка на цій основі комплексу заходів для нейтралізації загроз, небезпек та підсилення їх позитивного впливу.

Можна виокремити такі найбільш поширені підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою безпекою підприємства: на основі оцінки фінансової стійкості підприємства, на основі методу прогнозування банкрутства, на основі фінансових показників.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АГРОПРАЙМ ХОЛДИНГ» В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Агропрайм Холдинг»

ТОВ «Агропрайм Холдинг» є українським сільськогосподарським підприємством, що спеціалізується на рослинництві та тваринництві, а саме свинарстві. Компанія входить до складу агрогрупи «Агрейн». Основним видом діяльності ТОВ «Агропрайм Холдинг» є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Іншими видами діяльності ТОВ «Агропрайм Холдинг» є вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів, розведення свиней, змішане сільське господарство, оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин, неспеціалізована оптова торгівля.

Земельний банк ТОВ «Агропрайм Холдинг» становить понад 24 000 га в п'яти районах Одеської області: Ізмаїльському, Тарутинському, Арцизькому, Саратському та Болградському.

ТОВ «Агропрайм Холдинг» здійснює вирощування зернових (озима пшениця) та олійних (озимий ріпак) культур з використанням інтенсивних технологій, високопродуктивного насіння, якісних добрив. Підприємство має два виробничі майданчики, племзавод на 200 свиноматок та товарний репродуктор з річною реалізацією близько 30000 голів. ТОВ «Агропрайм Холдинг» займається як племінним (породи Велика Біла та Ландрас французької селекції), так і товарним свинарством (трифазна технологія вирощування). Також ТОВ «Агропрайм Холдинг» реалізує інноваційний проєкт з виробництва біопалива з відходів сільськогосподарського виробництва.

Місія ТОВ «Агропрайм Холдинг» полягає у відродженні економічного потенціалу українського села.

Забезпеченість основними виробничими фондами та ефективність їх використання у ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Забезпеченість основними виробничими фондами та ефективність їх використання у ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

№ з/п	Показники	2022р.	2023р.	2024 р.	Відхилення +,- 2024р. – 2022 р.
1	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	218674,5	189521,5	125585,5	-93089
2	Вартість валової продукції, тис. грн.	404760	531259	644151	239391
3	Середньорічна чисельність працівників, чол.	317	312	311	-6
4	Площа сільськогосподарських угідь, га	22,38	22,38	22,38	0
5	Фондозабезпеченість, тис. грн	9770,98	8468,34	5611,51	-4159,47
6	Фондоозброєність, тис. грн	689,82	607,44	403,81	-286,01
7	Фондовіддача, грн.	1,85	2,80	5,13	3,28
8	Фондомісткість, грн.	0,54	0,36	0,19	-0,35

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Фондозабезпеченість ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. скорочується з 9770,98 тис. грн. до 5611,51 тис. грн., що пов'язано із скороченням середньорічної вартості основних засобів з 218674,5 тис. грн. у 2022р. до 125585,5 тис. грн. у 2024р. Фондоозброєність ТОВ «Агропрайм Холдинг» також скорочується з 689,82 тис. грн. до 403,81 тис. грн. протягом 2022-2024 рр., що також спричинено скороченням середньорічної вартості основних засобів. Фондовіддача протягом 2022-2024 рр. зростає з 1,85 до 5,13, а фондомісткість скоротилась з 0,54 до 0,19, чому сприяло зростання вартості валової продукції з 404760 тис. грн. до 644151 тис. грн.

Динаміка показників забезпеченості основними фондами ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведено на рис. 2.1.

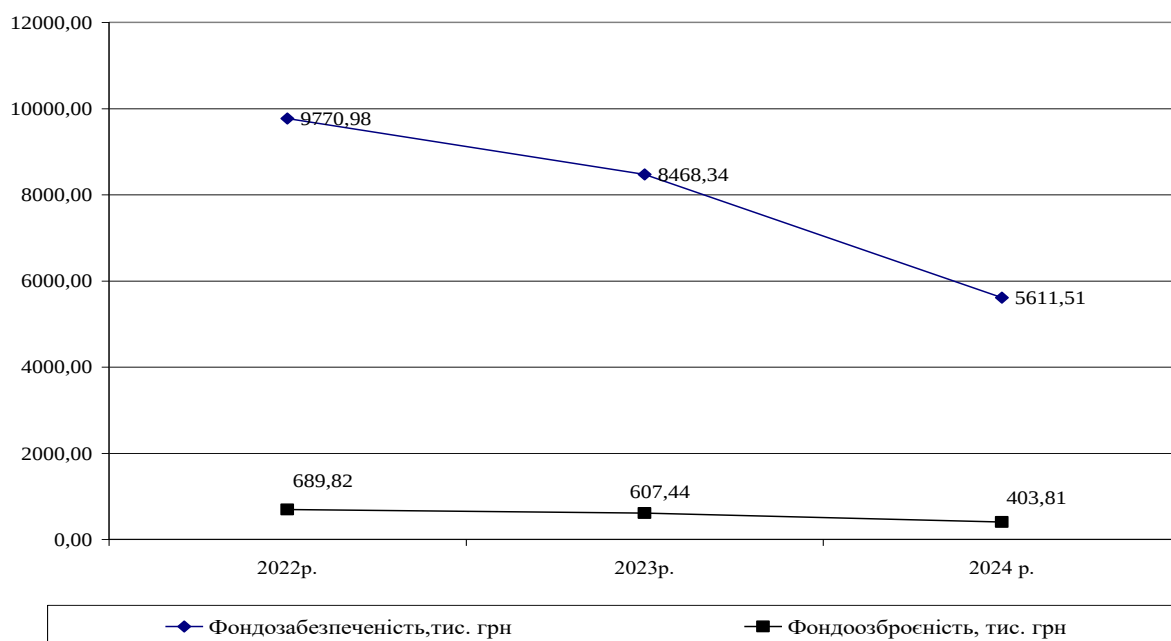

Рис. 2.1. Динаміка показників забезпеченості основними фондами ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Таким чином, проведене дослідження вказує на скорочення рівня забезпеченості основними виробничими фондами ТОВ «Агропрайм Холдинг».

Динаміка показників ефективності використання основних виробничих засобів ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведено на рис. 2.2.

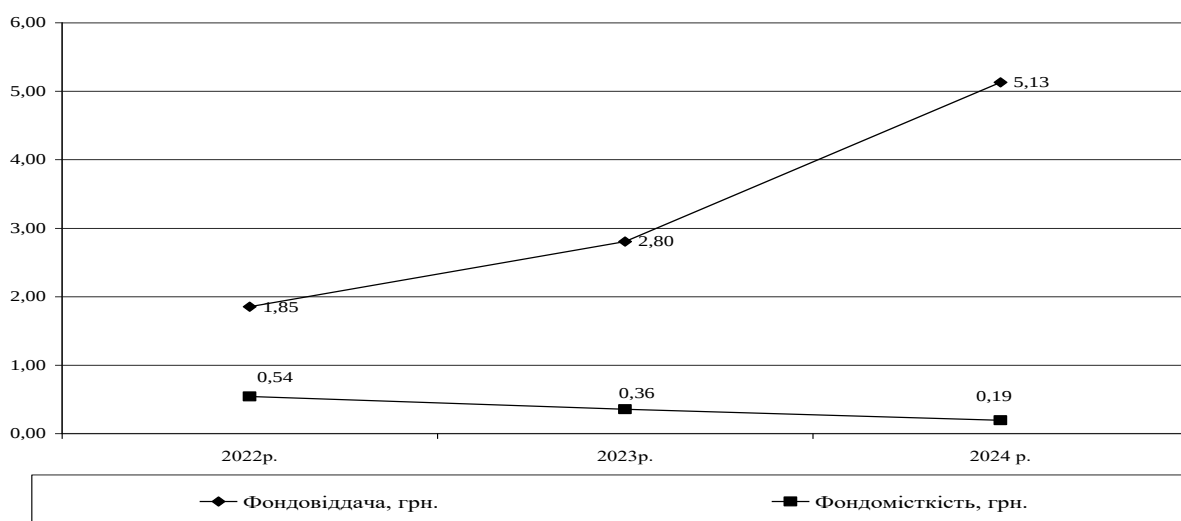

Рис. 2.2. Динаміка показників ефективності використання основних виробничих засобів ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Наведена динаміка показників фондовіддачі та фондомісткості вказує на підвищення ефективності використання основних засобів.

Аналіз продуктивності праці ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Продуктивність праці ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення +,- 2024р.- 2022р.
		2022	2023	2024	+,-
1	Вартість валової продукції, тис. грн	404760	531259	644151	239391
1.1.	в т. ч. по рослинництву	263094	334693	380049	116955
1.2.	по тваринництву	141666	196566	264102	122436
2	Чисельність працівників, чол.	317	312	311	-6
2.1.	по рослинництву	193	195	195	2
2.2.	по тваринництву	124	117	116	-8
3	Вартість продукції на одного працівника, тис. грн.	404443	530947	643840	239397
3.1.	по рослинництву	1363,2	1716,4	1949,0	585,79
3.2.	по тваринництву	1142,5	1680,0	2276,7	1134,27

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Вартість валової продукції ТОВ «Агропрайм Холдинг» протягом 2022-2024 рр. зростає з 404760 тис. грн. до 644151 тис. грн., у тому числі по рослинництву – з 263094 тис. грн. до 380042 тис. грн., а по тваринництву – з 141666 тис. грн. до 264102 тис. грн.

Чисельність працівників ТОВ «Агропрайм Холдинг» скорочується з 317 осіб до 311 осіб протягом 2022-2024 рр., у тому числі по рослинництву – з 193 осіб до 195 осіб, по тваринництву – з 124 особи до 116 осіб. Вартість продукції на одного працівника протягом 2022-2024 рр. зростає з 404443 тис. грн. до 643840 тис. грн., у тому числі, по рослинництву – з 1363,2 тис. грн. до 1949,0 тис. грн., а по тваринництву – з 1142,5 тис. грн. до 2276,7 тис. грн.

Динаміка показників продуктивності праці ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведена на рис. 2.3.

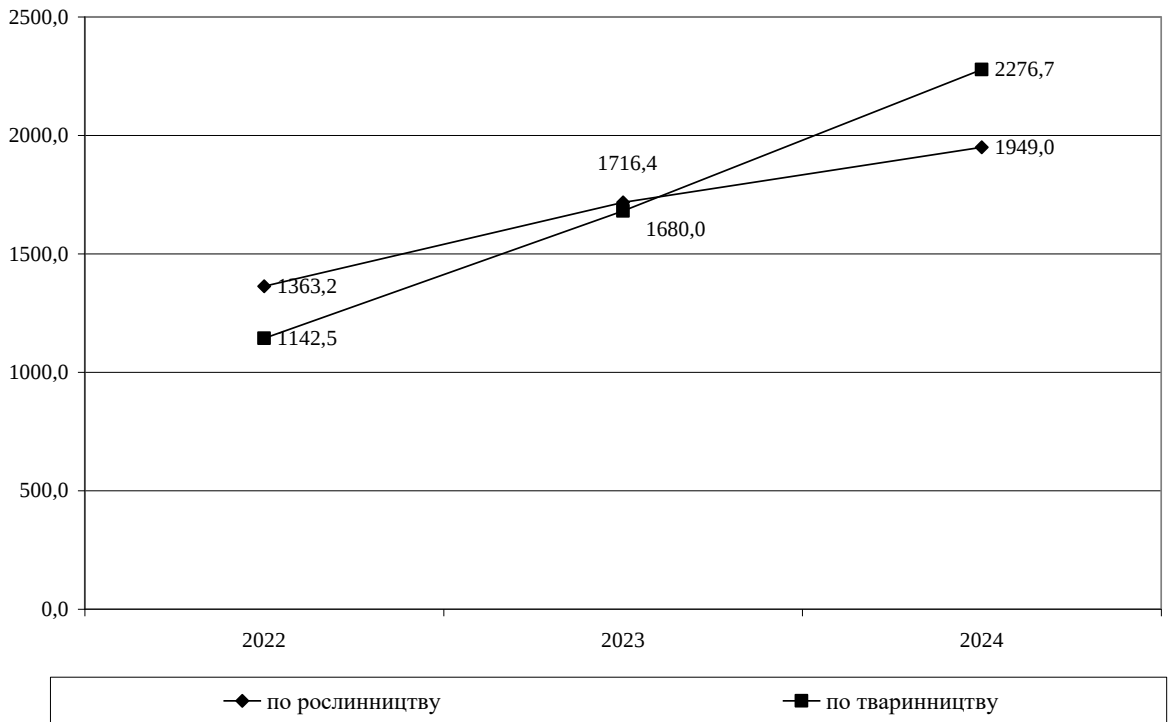

Рис. 2.3. Динаміка показників продуктивності праці ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Зростання показників продуктивності праці ТОВ «Агропрайм Холдинг» вказує на підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Агропрайм Холдинг»

№ з/п	Показники	2022р.	2023р.	2024р.	Відхилення +,- 2024р.-2022р.
1	2	3	4	5	6
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	404760	531259	644151	239391
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	306966	439507	498246	191280
3	Валовий: прибуток	97794	91752	145905	48111
4	Інші операційні доходи	124293	177762	213331	89038

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6
5	Адміністративні витрати	15953	21902	25928	9975
6	Витрати на збут	30230	18186	22860	-7370
7	Інші операційні витрати	214503	364721	169022	-45481
8	Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	-	-	141426	180025
	збиток	38599	135295	-	-
9	Інші доходи	-	-	16683	16683
10	Фінансові витрати	81046	60784	69872	-11174
11	Інші витрати	-	-	19182	19182
12	Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	-	-	69055	188700
	збиток	119645	196079	-	
13	Чистий фінансовий результат: прибуток	-	-	69055	188700
	збиток	119645	196079	-	

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Чистий дохід від реалізації ТОВ «Агропрайм Холдинг» протягом 2022-2024 рр. зростає з 404760 тис. грн. до 644151 тис. грн.; собівартість реалізації також зростає з 306966 тис. грн. до 498246 тис. грн.; валовий прибуток протягом 2022-2023 рр. скорочується з 97794 тис. грн. до 91752 тис. грн., а у 2024 р. – зростає до 145 905 тис. грн.

Протягом 2022-2023 рр. фінансовим результатом від операційної діяльності був збиток, який зростає з 38599 тис. грн. до 135295, що спричинено зростанням адміністративних витрат з 15953 тис. грн. до 21902 тис. грн. та інших операційних витрат з 214503 тис. грн. до 364721 тис. грн. Фінансовим результатом від операційної діяльності у 2024р. був прибуток у розмірі 141426 тис. грн., що пов'язано із зростанням інших операційних доходів до 213331 тис. грн. та скороченням інших операційних витрат до 169022 тис. грн.

У 2024р. ТОВ «Агропрайм Холдинг» інші доходи становили 16683 тис. грн.; фінансові витрати скорочуються з 81046 тис. грн. до 60784 тис. грн., але зростають у 2024 р. до 69872 тис. грн.

Протягом 2022-2023 рр. фінансовим результатом оподаткування був збиток, який зростає з 119645 тис. грн. до 196079 тис. грн., але у 2024 р. фінансовим результатом до оподаткування стає прибуток у розмірі 69055 тис. грн. Протягом 2022-2023 рр. збиток ТОВ «Агропрайм Холдинг» зростає з 119645 тис. грн. до 196079 тис. грн., але у 2024 р. підприємство отримує чистий прибуток у розмірі 69055 тис. грн.

Динаміка показників фінансових результатів ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведена на рис. 2.4.

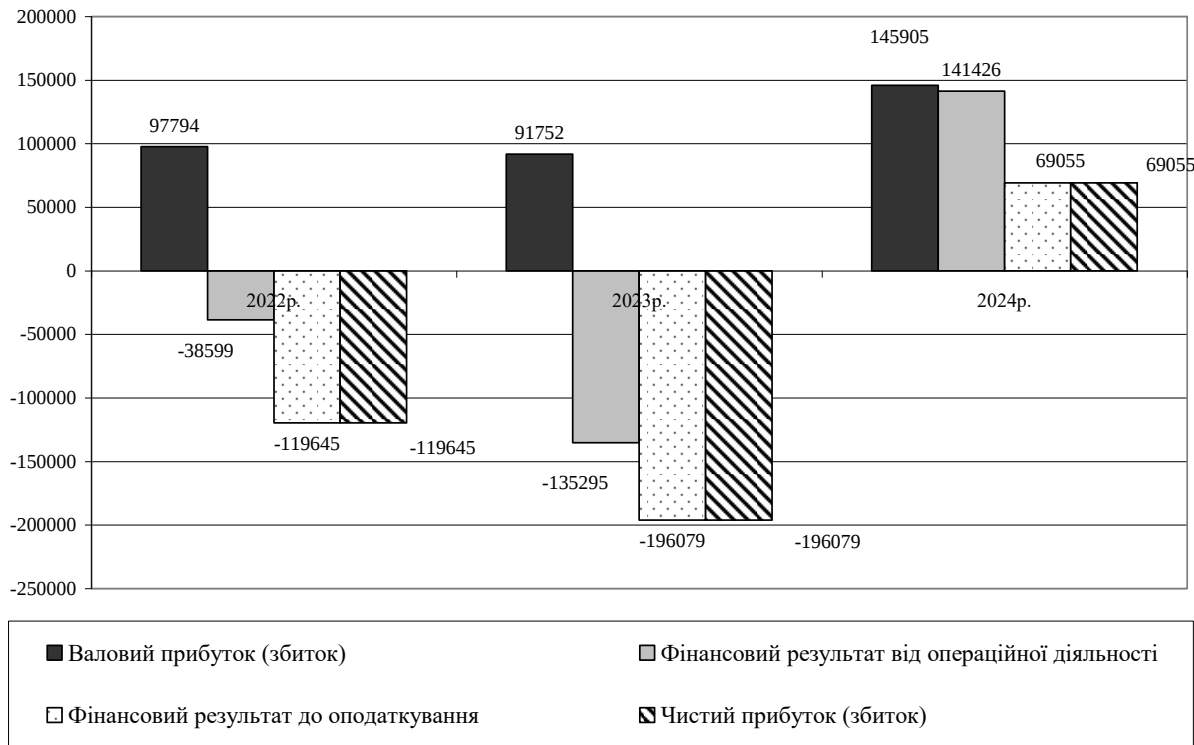

Рис. 2.4. Динаміка показників фінансових результатів ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Таким чином, протягом 2022-2024 рр. відбувається зростання показників валового прибутку, фінансового результату від операційної діяльності, фінансового результату до оподаткування та чистого прибутку ТОВ «Агропрайм Холдинг».

2.2. Дослідження управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг»

Управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг» здійснюється з метою забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, мінімізація фінансових ризиків та загроз, захист фінансових інтересів власників та стейкхолдерів, підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, забезпечення прозорості та контрольованості фінансової діяльності.

На ТОВ «Агропрайм Холдинг» відповідальність за управління фінансовою безпекою покладено на такі відділи, як бухгалтерський відділ, юридичний відділ, відділ внутрішнього контролю.

До функцій бухгалтерського відділу у межах управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм Холдинг» відноситься [40]:

- розробка фінансових планів, бюджетів, прогнозів, аналіз їх виконання з точки зору фінансової безпеки;
- контроль за надходженням та витрачанням коштів, оптимізація платіжного календаря для забезпечення ліквідності;
- моніторинг термінів оплат, вжиття заходів щодо стягнення боргів, оцінка кредитоспроможності контрагентів;
- ідентифікація, оцінка та розробка заходів щодо мінімізації валютних, процентних, кредитних та інших фінансових ризиків;
- аналіз фінансового стану підприємства, виявлення негативних тенденцій та потенційних загроз, підготовка звітності для керівництва;
- розробка та впровадження процедур внутрішнього контролю за фінансовими операціями;
- контроль за дотриманням фінансових політик та процедур.

Функціями юридичного відділу у межах управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм Холдинг» відноситься:

- оцінка правових ризиків, пов'язаних з фінансовою діяльністю;

- правовий супровід укладання фінансових договорів, оцінка їхніх ризиків;
- захист фінансових інтересів підприємства у судових та інших органах;
- надання консультацій з питань фінансового законодавства та регулювання.

До функцій відділу внутрішнього контролю у межах управління фінансовою безпекою відносяться:

- перевірка адекватності та ефективності процедур внутрішнього контролю, в тому числі у сфері фінансової безпеки;
- перевірка достовірності та повноти фінансової звітності;
- незалежна оцінка фінансових ризиків та ефективності заходів щодо їх мінімізації;
- розробка рекомендацій для керівництва щодо удосконалення системи управління фінансовою безпекою.

Основні елементи системи управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг» включають планування, організацію, стимулювання, контроль, аналіз, регулювання (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Основні елементи системи управління фінансовою безпекою на
ТОВ «Агропрайм Холдинг»

Елементи	Зміст
Планування	Розробка стратегічних, тактичних та оперативних планів щодо забезпечення фінансової безпеки
Організація	Створення відповідної організаційної структури, розподіл обов'язків та відповідальності.
Стимулювання	Застосування економічних та соціально-психологічних методів для мотивації працівників до дотримання вимог фінансової безпеки.
Контроль	Здійснення постійного контролю за фінансовими операціями, аналіз відхилень та вжиття коригувальних заходів.
Аналіз	Регулярний аналіз фінансового стану підприємства, виявлення потенційних загроз та слабких місць.
Регулювання	Внесення змін до внутрішніх нормативних документів з метою підвищення рівня фінансової безпеки.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

На ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються різні методи управління фінансовою безпекою, які поділяються на методи управління активами, методи управління пасивами, методи управління фінансовими потоками, методи аналізу та оцінки, методи управління ризиками, методи планування та організації, методи контролю та регулювання. На ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються такі методи управління активами, як диверсифікація активів, оптимізація структури оборотних активів, контроль за рухом основних засобів (таблиця 2.5)

Таблиця 2.5

Методи управління активами ТОВ «Агропрайм Холдинг» у межах управління фінансовою безпекою

Метод	Застосування
Диверсифікація активів	Розподіл інвестицій між різними видами активів (основні засоби, оборотні активи, фінансові інвестиції) для зниження ризику втрат
Оптимізація структури оборотних активів	Підтримання оптимального рівня запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів для забезпечення ліквідності та мінімізації витрат на їх утримання.
Контроль за рухом основних засобів	Забезпечення ефективного використання, своєчасного оновлення та страхування основних засобів.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Методи управління пасивами на ТОВ «Агропрайм Холдинг» включають оптимізацію структури власного та залученого капіталу, управління кредиторською заборгованістю, залучення довгострокового фінансування.

Таблиця 2.6

Методи управління пасивами ТОВ «Агропрайм Холдинг» у межах управління фінансовою безпекою

Метод	Застосування
Оптимізація структури власного та залученого капіталу	Підтримання раціонального співвідношення між власними та запозиченими коштами для забезпечення фінансової стійкості та зниження фінансової залежності.
Управління кредиторською заборгованістю	Контроль за термінами погашення, ведення переговорів з кредиторами про вигідні умови.
Залучення довгострокового фінансування	Для покриття непередбачених витрат та фінансових втрат.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

До методів управління фінансовими потоками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» відносяться методи бюджетування, прогнозування грошових потоків, оптимізація платіжного календаря, управління дебіторською заборгованістю (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Методи управління фінансовими потоками ТОВ «Агропрайм Холдинг» у межах управління фінансовою безпекою

Метод	Застосування
Бюджетування	Складання та контроль за виконанням бюджетів доходів та витрат для забезпечення платоспроможності та контролю за фінансовими ресурсами.
Прогнозування грошових потоків	Аналіз очікуваних надходжень та виплат коштів для виявлення потенційних касових розривів.
Оптимізація платіжного календаря	Синхронізація надходжень та виплат коштів.
Управління дебіторською заборгованістю	Активна робота зі стягнення боргів, встановлення чітких умов оплати.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

На ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються такі методи аналізу та оцінки, як фінансовий аналіз, аналіз зовнішнього середовища. До методів управління ризиками, які застосовуються на ТОВ «Агропрайм Холдинг» відноситься страхування, лімітування, уникнення ризиків (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Методи аналізу, оцінки та управління ризиками ТОВ «Агропрайм Холдинг» у межах управління фінансовою безпекою

Метод	Застосування
Фінансовий аналіз	Аналіз фінансової звітності, розрахунок фінансових коефіцієнтів для оцінки фінансового стану та виявлення потенційних ризиків.
Аналіз зовнішнього середовища	Відстеження змін на фінансових ринках, законодавства, діяльності конкурентів.
Страхування	Передача частини фінансових ризиків страховим компаніям.
Уникнення ризиків	Відмова від здійснення ризикованих операцій
Лімітування	Встановлення обмежень на обсяги фінансових операцій, кредитів, інвестицій.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Варто зазначити, що фінансовий аналіз та аналіз зовнішнього середовища на ТОВ «Агропрайм Холдинг» здійснюється не систематично, а для обґрунтування окремих управлінських рішень, таких як, прийняття рішень щодо культур, які будуть вирощуватись, прийняття рішень щодо впровадження інновацій, обґрунтування залучення кредитних коштів тощо.

Методи управління ризиків, як правило, на ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються стихійно та не мають належного економічного обґрунтування.

До методів планування та організації, які застосовуються на ТОВ «Агропрайм Холдинг», відносяться створення організаційної структури управління фінансовою безпекою та розробка внутрішніх нормативних документів. Методи контролю та регулювання включають формування системи внутрішнього контролю (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9

Методи планування, організації, контролю та регулювання
ТОВ «Агропрайм Холдинг» у межах управління фінансовою безпекою

Метод	Застосування
Створення організаційної структури управління фінансовою безпекою	Визначення відповідальних осіб та підрозділів.
Розробка внутрішніх нормативних документів	Положення, інструкції, регламенти з питань фінансової безпеки.
Формування системи внутрішнього контролю	До функцій системи внутрішнього контролю відноситься, у тому числі, перевірка ефективності системи управління фінансовою безпекою.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Досліджуючи метод розробки внутрішніх нормативних документів, варто зазначити, що на ТОВ «Агропрайм Холдинг», управління фінансовою безпекою регламентується такими внутрішніми нормативними документами, як:

1. Положення про бухгалтерський відділ, в якому визначено статус, структура, завдання, функції та повноваження бухгалтерського відділу у сфері управління фінансовою безпекою, здійснено розподіл відповідальності між різними підрозділами та співробітниками бухгалтерського відділу за

окремі аспекти фінансової безпеки, регламентований порядок взаємодії бухгалтерського відділу з іншими підрозділами підприємства з питань фінансової безпеки.

2. Наказ про облікову політику, у якому визначено принципи, методи та процедури ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, встановлено вимоги до документування господарських операцій, що є основою для контролю та запобігання шахрайству, регламентується порядок проведення інвентаризації активів та зобов'язань.

3. Положення про внутрішній контроль, в якому описується система внутрішнього контролю на підприємстві, її цілі, елементи та принципи функціонування, визначається відповідальність керівництва та працівників за функціонування системи внутрішнього контролю у сфері фінансів, регламентуються процедури контролю за окремими фінансовими процесами (закупівлі, продажі, платежі, управління запасами тощо).

Критично важливими для ефективного управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг» є інформаційні джерела, які забезпечують необхідні дані для аналізу ризиків, прийняття обґрунтованих рішень та контролю за фінансовою діяльністю. Інформаційні джерела управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг» включають:

1. Первинна облікова документація, яка забезпечує фіксування кожної фінансової операції та є основою для бухгалтерського обліку та контролю. До первинної облікової документації відносяться платіжні доручення, касові ордери, рахунки-фактури, накладні, акти виконаних робіт тощо.

2. Регістри бухгалтерського обліку, які є систематизовано. Інформацією про фінансовий стан та рух коштів. До них, зокрема, відносяться головна книга, журнали, відомості, картки аналітичного обліку.

3. Фінансова звітність ТОВ «Агропрайм Холдинг», в якій наводиться інформація про активи підприємства, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, фінансові результати діяльності, рух грошових коштів.

4. Управлінська звітність, в якій міститься деталізована інформація для прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень, контролю за витратами та доходами. До управлінської звітності ТОВ «Агропрайм Холдинг» відносяться бюджети, звіти про виконання бюджетів, аналітичні звіти за центрами відповідальності, звіти про собівартість продукції тощо.

5. Результати внутрішнього контролю, які включають внутрішні звіти про оцінку ефективності системи внутрішнього контролю, виявлені порушення та рекомендації щодо їх усунення.

6. Рішення зборів акціонерів, наглядової ради, правління щодо фінансової політики, інвестицій, залучення кредитів тощо.

7. Внутрішні нормативні документи (Положення про бухгалтерський відділ, наказ про облікову політику тощо).

8. Законодавчі та нормативно-правові акти, які визначають правові рамки фінансової діяльності та вимоги щодо фінансової безпеки.

9. Статистичні дані Державної служби статистики України, інформація Міністерства фінансів України, Національного банку України щодо макроекономічної ситуації, інфляції, валютних курсів, процентних ставок.

10. Інформація фінансових установ, зокрема, звіти банків, страхових компаній, інвестиційних фондів, рейтингових агентств, дані про умови кредитування, страхування, інвестиційні можливості, оцінку кредитоспроможності.

11. Інформація контрагентів, ділових партнерів, конкурентів, зокрема, фінансова звітність, ділова репутація, історія співпраці.

12. Засоби масової інформації та аналітичні публікації, які використовуються для відстеження тенденцій та потенційних загроз для фінансової безпеки. До такої інформації відносяться економічні новини, статті, прогнози, дослідження галузевих аналітиків.

Таким чином, ефективне управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм Холдинг» передбачає своєчасний збір, обробку, аналіз та використання інформації з усіх доступних джерел. Інтеграція різних

інформаційних потоків дозволяє отримати повну та об'єктивну картину фінансового стану підприємства, виявляти потенційні загрози та приймати обґрунтовані рішення для їх запобігання та мінімізації.

2.3. Оцінка ефективності управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм Холдинг»

Оцінка ефективності управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм Холдинг» здійснена за показниками платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності.

Оцінка показників ліквідності ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Оцінка показників ліквідності ТОВ «Агропрайм Холдинг»
за 2022-2024 рр.

Показник	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	Відхилення 2023 р. до 2022 р.		Відхилення 2024 р. до 2023 р.	
				±	%	±	%
Запаси	335 532	379 917	617 237	44385	13	237320	62
Дебіторська заборгованість	221459	380956	282445	159497	72	-98511	-26
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	3271	16284	1730	13013	398	-14554	-89
Інші оборотні активи	14950	16216	15580	1266	8	-636	-4
Разом оборотні активи	575212	793373	916992	218161	38	123619	16
Короткострокові зобов'язання	723849	869190	865751	145341	20	-3439	0
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,79	0,91	1,06	0,12	15	0,15	16
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,31	0,46	0,33	0,15	47	-0,13	-28
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,005	0,019	0,002	0,01	315	-0,02	-89

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Коефіцієнт поточної ліквідності ТОВ «Агропрайм Холдинг» зростає протягом 2022-2024 рр. з 0,79 до 1,06, чому сприяло зростання вартості оборотних активів з 575212 тис. грн. до 916992 тис. грн.; значення коефіцієнта швидкої ліквідності зростає з 0,31 до 0,46 за рахунок зростання дебіторської заборгованості з 221459 тис. грн. до 380956 тис. грн. протягом 2022-2023 рр., але через скорочення дебіторської заборгованості до 282445 тис. грн. у 2024 р. коефіцієнт швидкої ліквідності знижується до 0,33; коефіцієнт абсолютної ліквідності також зростає протягом 2022-2023 рр. з 0,005 до 0,019, чому сприяло зростання грошових коштів з 3271 тис. грн. до 16284 тис. грн., але у 2024 р. скорочується до 0,002 через скорочення грошових коштів до 1730 тис. грн.

Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведена на рис. 2.5.

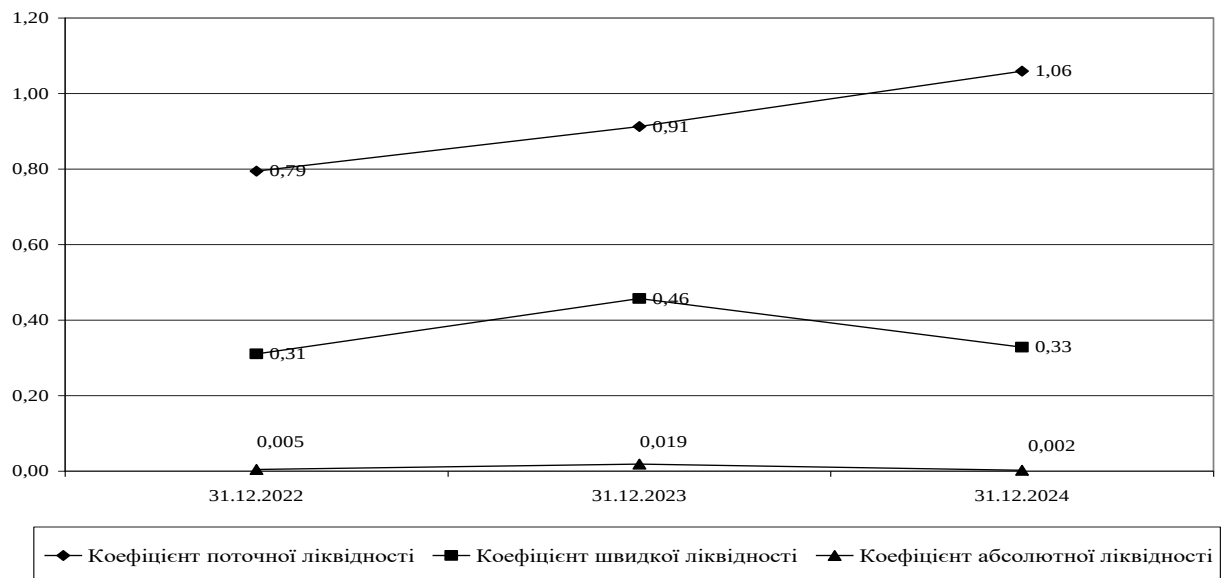

Рис. 2.5. Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Нерівномірне значення коефіцієнтів ліквідності, а також низьке значення коефіцієнтів швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності вказуються на недостатню платоспроможність підприємства.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

Активи	31.12. 2022р.	31.12. 2024р.	Пасиви	31.12. 2022р.	31.12. 2024р.	Надлишок (нестача) платіжного балансу	
						31.12. 2022р.	31.12. 2024р.
A1	3271	1730	П1	104 524	225565	-101253	-223835
A2	221459	282445	П2	619 325	640 186	-397866	-357741
A3	350 482	632 817	П3	189 262	306 795	161220	326022
A4	489483	299906	П4	151584	44352	337899	255554
Баланс	1064695	1216898	Баланс	1064695	1216898		

Джерело: розроблено автором за даними [40]

За даними таблиці видно, що ТОВ «Агропрайм Холдинг» не має достатнього обсягу абсолютно ліквідних активів для погашення термінових зобов'язань, а також активів, що швидко реалізуються для погашення короткострокових зобов'язань.

Оцінка показників фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024р. наведено у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Оцінка показників фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024р.

Показник	31.12. 2022р.	31.12. 2023р.	31.12. 2024р.	Відхилення 2023 р. до 2022 р.		Відхилення 2024 р. до 2023 р.	
				±	%	±	%
Власний капітал	151584	-24703	44352	-176287	-71	69055	-280
Довгострокові зобов'язання	189262	278349	306795	89087	62	28446	10
Короткострокові зобов'язання	723849	869190	865751	145341	20	-3439	0
Разом пасиви	1064695	1122836	1216898	58141	14	94062	8
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,14	-0,02	0,04	-0,16	-74	0,06	-266
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,32	0,23	0,29	-0,09	-10	0,06	28
Коефіцієнт фінансування	0,21	-0,03	0,05	-0,24	-76	0,08	-280

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Коефіцієнт фінансової незалежності протягом 2022-2024 рр. скорочується з 0,14 до -0,02; отримання від'ємного значення коефіцієнта фінансової незалежності у 2023 р. було спричинено від'ємним значенням власного капіталу, що у свою чергу, пов'язано із збитком у 2022-2023 рр. У 2024 р. коефіцієнт фінансової незалежності зростає до 0,04. Коефіцієнт фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм Холдинг» скорочується протягом 2022-2024 рр. з 0,32 до 0,29. Значення коефіцієнту фінансування знижується з 0,21 до -0,03, що також пов'язано із від'ємним значенням власного капіталу.

Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведена на рис. 2.6.

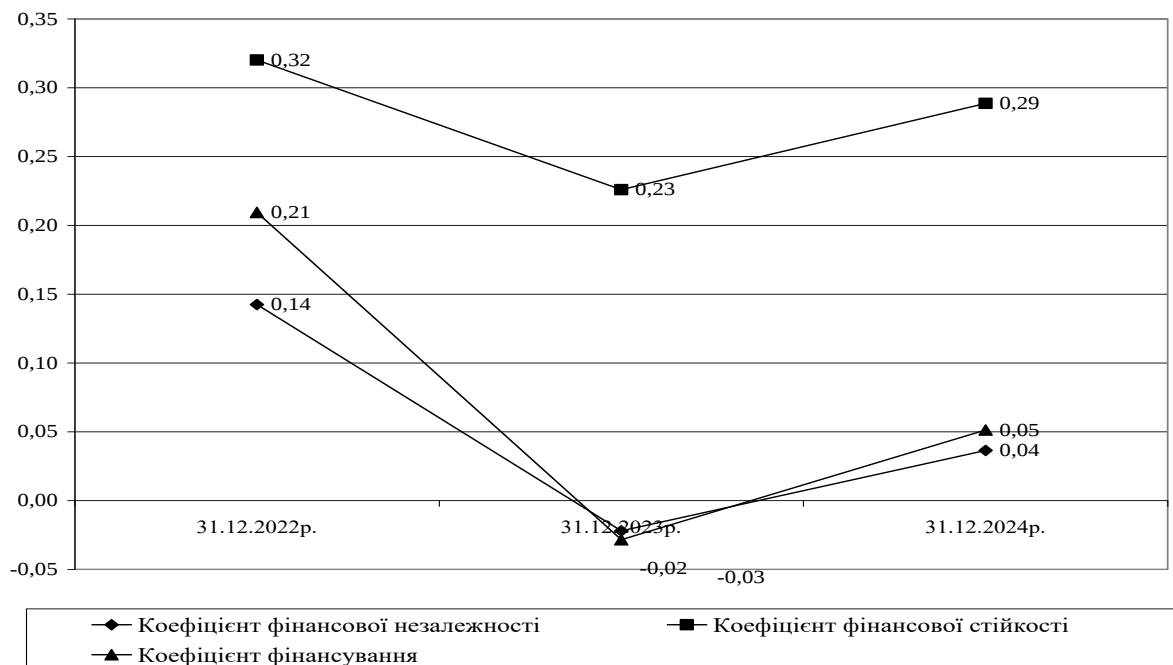

Рис. 2.6. Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. вказує на незадовільну фінансову стійкість підприємства.

Оцінка тримірного показника фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведено у таблиці 2.13

Оцінка тримірного показника фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм
Холдинг» за 2022-2024 рр.

Показник	31.12. 2022р.	31.12. 2023р.	31.12. 2024р.	Відхилення 2023 р. до 2022 р.		Відхилення 2024 р. до 2023 р.	
				±	%	±	%
Необоротні активи	489483	329463	299906	-160020	-32,7	-29557	-9
Власний капітал	151584	-24703	44352	-176287	-116,3	69055	-280
Власні оборотні кошти	-337899	-354166	-255554	-16267	4,8	98612	-28
Довгострокові зобов'язання	189262	278349	306795	89087	47,1	28446	10
Власні та довгострокові запозичені кошти	-148637	-75817	51241	72820	-49,0	127058	-168
Короткострокові зобов'язання	723849	869190	865751	145341	20,1	-3439	0
Засоби фінансування	575212	793373	916992	218161	37,9	123619	16
Запаси	296323	218418	174943	-77905	-26,3	-43475	-20
Наявність власних оборотних коштів	-634222	-572584	-430497	61638	-9,7	142087	-25
Наявність власних та довгострокових запозичених коштів	-444960	-294235	-123702	150725	-33,9	170533	-58
Наявність засобів фінансування	278889	574955	742049	296066	106,2	167094	29
Тримірний показник фінансової стійкості	[0;0;1]	[0;0;1]	[0;0;1]				

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Власні оборотні кошти ТОВ «Агропрайм Холдинг» протягом 2022-2024 рр. мають від'ємне значення, яке скорочується з -337899 тис. грн. до 255554 тис. грн.; власні та довгострокові запозичені кошти протягом 2022-2023 рр. мають від'ємне значення, яке скорочуються з -148637 тис. грн. до -75817 тис. грн., але у 2024 р. набувають позитивного значення у розмірі 51241 тис. грн. Всі засоби фінансування протягом 2022-2024 рр. зростають з 575212 тис. грн. до 916992 тис. грн.

Показник наявності власних оборотних коштів протягом 2022-2024 рр. має від'ємне значення, яке скорочується з -634222 тис. грн. до -430497 тис. грн. Показник наявності власних та довгострокових запозичених коштів також має від'ємне значення протягом 2022-2024 рр., яке скорочується з -444960 тис. грн. до -123702 тис. грн. Показник наявності всіх засобів фінансування зростає протягом 2022-2024 рр. з 278889 тис. грн. до 742049 тис. грн. Тримірний показник фінансової стійкості протягом досліджуваного періоду має значення $[0;0;1]$, що вказує на фінансову нестійкість підприємства.

Оцінка показників рентабельності ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведена у таблиці 2.14

Таблиця 2.14

Оцінка показників рентабельності ТОВ «Агропрайм Холдинг»
за 2022-2024 рр.

Показник	2022р.	2023р.	2024р.	Відхилення 2023 р. до 2022 р.		Відхилення 2024 р. до 2023 р.	
				±	%	±	%
Чистий прибуток	-119645	-196079	69055	-76434	64	265134	-135
Чистий дохід	404760	531259	644151	126499	31	112892	21
Собівартість	306966	439507	498246	132541	43	58739	13
Середньорічна вартість активів	1059618	1093765,5	1169867	34147,5	3	76101,5	7
Рентабельність продажів	-29,6%	-36,9%	10,7%	-7,3%	25	47,6%	-129
Рентабельність діяльності	-38,98%	-44,61%	13,86%	-5,6%	14	58,5%	-131
Рентабельність активів	-11,3%	-17,9%	5,9%	-6,6%	59	23,8%	-133

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Рентабельність продажів ТОВ «Агропрайм Холдинг» протягом 2022-2024 рр. має від'ємне значення, оскільки у цьому періоді підприємство було збитковим, але у 2024р. рентабельність продажів набуває позитивного значення та становить 10,7%. Рентабельність діяльності також протягом

2022-2023рр. має від'ємне значення, але у 2024р. набуває позитивного значення 13,86%. Рентабельність активів протягом 2022-2023 рр. також є від'ємним, а у 2024 р. набуває позитивного значення у розмірі 5,9%.

Динаміка показників рентабельності ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. наведено на рис. 2.7.

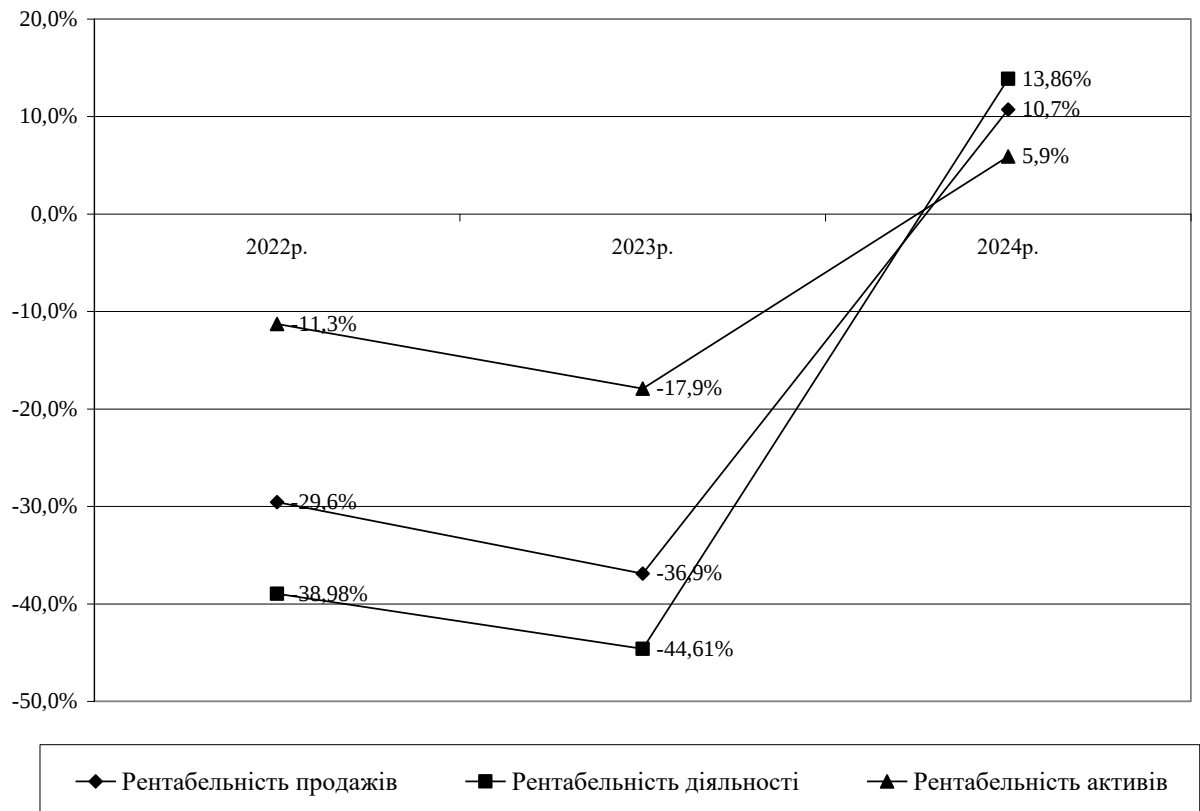

Рис. 2.7. Динаміка показників рентабельності ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

Динаміка показників рентабельності вказує на підвищення ефективності діяльності ТОВ «Агропрайм Холдинг» протягом 2022-2024 рр.

Оцінка показників ділової активності ТОВ «Агропрайм Холдинг» протягом 2022-2024 рр. наведена у таблиці 2.15.

Коефіцієнт оборотності активів протягом 2022-2024 рр. зростає з 0,38 до 0,55, а період обороту активів скорочується з 942 дня до 654 дня, що вказує на підвищення ефективності використання активів.

Таблиця 2.15

Оцінка показників ділової активності ТОВ «Агропрайм Холдинг»
протягом 2022-2024 рр.

Показник	2022р.	2023р.	2024р.	Відхилення 2023 р. до 2022 р.		Відхилення 2024 р. до 2023 р.	
				±	%	±	%
Чистий дохід	404760	531259	644151	126499	31	112892	21
Собівартість	306966	439507	498246	132541	43	58739	13
Середньорічна вартість активів	1059618	1093765,5	1169867	34147,5	3	76101,5	7
Середньорічна вартість дебіт. заборгованості	257339	301207,5	331700,5	43868,5	17	30493	10
Середньорічна вартість кредит. заборг.	682578,5	796519,5	867470,5	113941	17	70951	9
Середньорічна вартість власного капіталу	174927	63440,5	9824,5	-	-64	-53616	-85
Коефіцієнт оборотності активів	0,38	0,49	0,55	0,10	27	0,06	13
Період обороту активів	942	741	654	-201,27	-21	-87,36	-12
Коефіцієнт оборотності дебіт. заборг.	1,57	1,76	1,94	0,19	12	0,18	10
Період обороту дебіт. заборг.	229	204	185	-24,77	-11	-18,73	-9
Коефіцієнт оборотності кредит. заборг.	0,45	0,55	0,57	0,10	23	0,02	4
Період обороту кредит. заборг.	801	652	627	-148,08	-18	-25,65	-4
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,31	8,37	65,57	6,06	262	57,19	683
Період обороту власного капіталу	156	43	5	-112,59	-72	-37,50	-87

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зростає протягом 2022-2024 рр. з 1,57 до 1,94, а період обороту дебіторської заборгованості

скорочується з 229 днів до 185 днів, що вказує на прискорення розрахунків із покупцями. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зростає протягом 2022-2024 рр. з 0,45 до 0,57, а період обороту кредиторської заборгованості скорочується з 801 дня до 627 днів, що вказує на прискорення розрахунків із кредиторами. Коефіцієнт оборотності власного капіталу протягом 2022-2024 рр. зростає з 2,31 до 65,57, а період обороту власного капіталу скорочується з 156 днів до 5 днів, що вказує на підвищення ефективності використання власного капіталу підприємства.

Висновки до 2 розділу

ТОВ «Агропрайм Холдинг» є українським сільськогосподарським підприємством, що спеціалізується на рослинництві та тваринництві, а саме свинарстві.

Протягом 2022-2023 рр. фінансовим результатом до оподаткування був збиток, який зростає з 119645 тис. грн. до 196079 тис. грн., але у 2024 р. фінансовим результатом до оподаткування стає прибуток у розмірі 69055 тис. грн. Протягом 2022-2023 рр. збиток ТОВ «Агропрайм Холдинг» зростає з 119645 тис. грн. до 196079 тис. грн., але у 2024 р. підприємство отримує чистий прибуток у розмірі 69055 тис. грн.

На ТОВ «Агропрайм Холдинг» відповідальність за управління фінансовою безпекою покладено на такі відділи, як бухгалтерський відділ, юридичний відділ, відділ внутрішнього контролю.

Основні елементи системи управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг» включають планування, організацію, стимулювання, контроль, аналіз, регулювання.

На ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються різні методи управління фінансовою безпекою, які поділяються на методи управління активами, методи управління пасивами, методи управління фінансовими потоками, методи аналізу та оцінки, методи управління ризиками, методи планування та організації, методи контролю та регулювання. На ТОВ «Агропрайм

Холдинг» застосовуються такі методи управління активами, як диверсифікація активів, оптимізація структури оборотних активів, контроль за рухом основних засобів. Методи управління пасивами на ТОВ «Агропрайм Холдинг» включають оптимізацію структури власного та залученого капіталу, управління кредиторською заборгованістю, залучення довгострокового фінансування. До методів управління фінансовими потоками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» відносяться методи бюджетування, прогнозування грошових потоків, оптимізація платіжного календаря, управління дебіторською заборгованістю. На ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються такі методи аналізу та оцінки, як фінансовий аналіз, аналіз зовнішнього середовища. До методів управління ризиками, які застосовуються на ТОВ «Агропрайм Холдинг» відноситься страхування, лімітування, уникнення ризиків.

Варто зазначити, що фінансовий аналіз та аналіз зовнішнього середовища на ТОВ «Агропрайм Холдинг» здійснюється не систематично, а для обґрунтування окремих управлінських рішень, таких як, прийняття рішень щодо культур, які будуть вирощуватись, прийняття рішень щодо впровадження інновацій, обґрунтування залучення кредитних коштів тощо.

Методи управління ризиків, як правило, на ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються стихійно та не мають належного економічного обґрунтування.

За результатами оцінки ефективності управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм Холдинг» було визначено, що: нерівномірне значення коефіцієнтів ліквідності, а також низьке значення коефіцієнтів швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності вказуються на недостатню платоспроможність підприємства; динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. вказує на незадовільну фінансову стійкість підприємства; динаміка показників рентабельності вказує на підвищення ефективності діяльності ТОВ «Агропрайм Холдинг» протягом 2022-2024 рр.

РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ТОВ «АГРОПРАЙМ ХОЛДІНГ»

3.1. Теоретичні засади підвищення ефективності управління фінансовою безпекою підприємств

Управління фінансовою безпекою підприємства є багатограним процесом, що спирається на низку теоретичних засад, які визначають його мету, принципи та основні підходи. Розуміння цих засад є фундаментом для побудови ефективної системи фінансової безпеки. Загальні теоретичні засади управління фінансовою стійкістю наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Загальні теоретичні засади управління фінансовою стійкістю

Теорія	Характеристика
1	2
Теорія стейкхолдерів	Розглядає підприємство як систему взаємопов'язаних зацікавлених сторін (власники, менеджери, працівники, кредитори, постачальники, клієнти, держава, суспільство). Управління фінансовою безпекою має враховувати інтереси всіх стейкхолдерів, забезпечуючи баланс між прибутковістю та стабільністю, мінімізуючи ризики, які можуть негативно вплинути на будь-яку з цих груп. Фінансова безпека розглядається як фактор, що сприяє довгостроковому стійкому розвитку підприємства в інтересах усіх зацікавлених сторін.
Теорія агентських відносин	Досліджує конфлікт інтересів, що може виникати між власниками (принципалами) та менеджерами (агентами). В контексті фінансової безпеки, управління має бути спрямоване на мінімізацію агентських витрат, пов'язаних з ризикованою поведінкою менеджерів, неефективним використанням ресурсів або зловживаннями. Механізми контролю, прозорість фінансової звітності та ефективна система внутрішнього аудиту є важливими інструментами для забезпечення фінансової безпеки в рамках агентської теорії.
Теорія фінансового менеджменту	Надає інструментарій для прийняття обґрунтованих фінансових рішень, включаючи управління активами, пасивами, грошовими потоками та інвестиціями. Управління фінансовою безпекою є невід'ємною частиною фінансового менеджменту, оскільки спрямоване на забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства шляхом ефективного управління фінансовими ресурсами та ризиками.

Продовження таблиці 3.1

1	2
Теорія управління ризиками	Ця теорія фокусується на ідентифікації, оцінці, аналізі та реагуванні на потенційні ризики, які можуть негативно вплинути на досягнення цілей підприємства, включаючи його фінансову безпеку. Управління фінансовою безпекою значною мірою ґрунтується на принципах управління ризиками, адаптуючи їх до специфічних фінансових загроз.
Теорія обмеженої раціональності	Ця теорія визнає, що прийняття рішень відбувається в умовах обмеженої інформації, часу та когнітивних можливостей. В управлінні фінансовою безпекою це означає необхідність розробки чітких процедур, правил та інструкцій, які допомагають приймати обґрунтовані рішення навіть в умовах невизначеності та обмеженості ресурсів.

Джерело: розроблено автором за даними [11, 12, 28, 52]

Підвищення ефективності управління фінансовою безпекою є постійним процесом, що вимагає комплексного підходу та адаптації до змін внутрішнього та зовнішнього середовища. Основними заходами підвищення ефективності управління фінансовою безпекою є [16]:

1. Удосконалення системи внутрішнього контролю, що включає [28]:

-впровадження чітких та ефективних процедур авторизації, затвердження, звірки та поділу обов'язків для запобігання помилкам та зловживанням;

-використання інформаційних систем для автоматизації рутинних контрольних процедур, підвищення їх точності та оперативності;

-проведення внутрішніх аудитів та самооцінки для виявлення слабких місць та розробки заходів щодо їх усунення;

-залучення щонайменше двох відповідальних осіб до ключових фінансових операцій.

2. Активне управління фінансовими ризиками, що передбачає:

-регулярне виявлення потенційних фінансових загроз та оцінка їх ймовірності та впливу;

-визначення оптимальних методів управління кожним ідентифікованим ризиком (уникнення, зменшення, передача, прийняття);

-застосування фінансових інструментів (хеджування, страхування), диверсифікації діяльності та інших методів;

-постійне відстеження змін у рівні ризиків та ефективності впроваджених заходів.

3. Підвищення якості фінансової інформації та звітності, зокрема [29]:

-впровадження ефективних систем бухгалтерського та управлінського обліку;

-розвиток інструментів фінансового аналізу для виявлення тенденцій, проблемних зон та потенційних загроз;

-забезпечення своєчасного надання якісної та зрозумілої фінансової інформації всім зацікавленим сторонам;

4. Оптимізація структури капіталу та управління ліквідністю, що передбачає здійснення таких заходів [23]:

-підтримка оптимального співвідношення власного та залученого капіталу;

-оптимізація рівня запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів;

-регулярне складання та аналіз прогнозів для забезпечення платоспроможності.

-диверсифікація джерел фінансування.

5. Посилення контролю за фінансовою дисципліною, зокрема [33]:

-регламентування всіх аспектів фінансової діяльності;

-впровадження механізмів контролю за виконанням фінансових політик;

-персоналізація відповідальності за фінансові рішення та їх наслідки;

-забезпечення невідворотності покарання за недотримання встановлених правил.

6. Підвищення кваліфікації персоналу.

7. Впровадження сучасних технологій та інформаційних систем.

8. Посилення взаємодії між підрозділами.

Реалізація цих заходів дозволить підприємству значно підвищити ефективність управління фінансовою безпекою, мінімізувати потенційні фінансові втрати та забезпечити стабільний розвиток в умовах мінливого

економічного середовища. Важливо пам'ятати, що управління фінансовою безпекою є безперервним процесом, який потребує постійного моніторингу та вдосконалення.

Для управління фінансовою безпекою вітчизняних підприємств особливого значення набуває управління фінансовими ризиками. Це зумовлено низкою факторів, характерних для економічного середовища України, зокрема [39]:

- висока волатильність макроекономічних показників;
- нестабільність законодавчого та регуляторного середовища;
- недостатній рівень розвитку фінансового ринку;
- геополітична нестабільність та воєнні дії.
- поширеність тіньової економіки та корупції.

Враховуючи ці особливості, управління фінансовими ризиками стає центральним елементом забезпечення фінансової безпеки вітчизняних підприємств. Ефективна система управління фінансовими ризиками повинна включати наступні етапи: ідентифікація фінансових ризиків, оцінка фінансових ризиків, аналіз фінансових ризиків, розробка стратегій реагування на фінансові ризики, впровадження заходів з управління фінансовими ризиками, моніторинг та контроль фінансових ризиків (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Етапи управління фінансовими ризиками як елементу управління
фінансовою безпекою підприємства

Етап	Характеристика
1	2
Ідентифікація фінансових ризиків	Виявлення потенційних джерел фінансових втрат (ринкові, кредитні, валютні, процентні, ліквідності, операційні, регуляторні, тощо).
Оцінка фінансових ризиків	Визначення ймовірності виникнення та потенційного впливу кожного ідентифікованого ризику на фінансовий стан підприємства.
Аналіз фінансових ризиків	Детальне дослідження причин виникнення ризиків, їх взаємозв'язку та можливих наслідків.
Розробка стратегій реагування на фін. ризики	Вибір оптимальних методів управління ризиками (уникнення, зменшення, передача, прийняття).

Продовження таблиці 3.2

1	2
Впровадження заходів з управління фінансовими ризиками	Реалізація розроблених стратегій та інструментів (хеджування, страхування, диверсифікація, встановлення лімітів тощо).
Моніторинг та контроль фінансових ризиків	Постійне відстеження рівня ризиків та ефективності впроваджених заходів, своєчасне коригування системи управління ризиками.

Джерело: розроблено автором за даними [11, 33, 41, 52, 57]

Таким чином, для вітчизняних підприємств, які функціонують в умовах підвищеної невизначеності та значних фінансових ризиків, побудова ефективної системи управління фінансовою безпекою має бути нерозривно пов'язана з якісним управлінням цими ризиками.

3.2. Розробка програми управління фінансовими ризиками як складової системи управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм-Холдинг»

З метою забезпечення превентивного управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно розробити внутрішній нормативний документ, у якому будуть прописані основні положення з управління фінансовим ризиком підприємства, а також відповідальні за певні складові фінансового ризику.

Стратегію та програму управління ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно оформлювати у вигляді Декларації з ризик-менеджменту. Розробкою стратегії управління фінансовими ризиками можуть займатися безпосередньо керівник фірми; до розробки також необхідно залучати економіста, головного бухгалтера, фахівців з постачання та реалізації продукції, юридичний відділ, тобто тих осіб, які будуть відповідальними за певні складові фінансового ризику. Для розробки декларації з управління фінансовими ризиками вперше можна запросити зовнішнього спеціаліста, оскільки при розробці першого варіанту Декларації з управління ризиками

важливим є об'єктивний погляд на підприємство, фактори його внутрішнього та зовнішнього середовища, а також фактори ризику.

Необхідність розробки Декларації з управління фінансовими ризиками обумовлена її перевагами, які наведені на рис. 3.1.

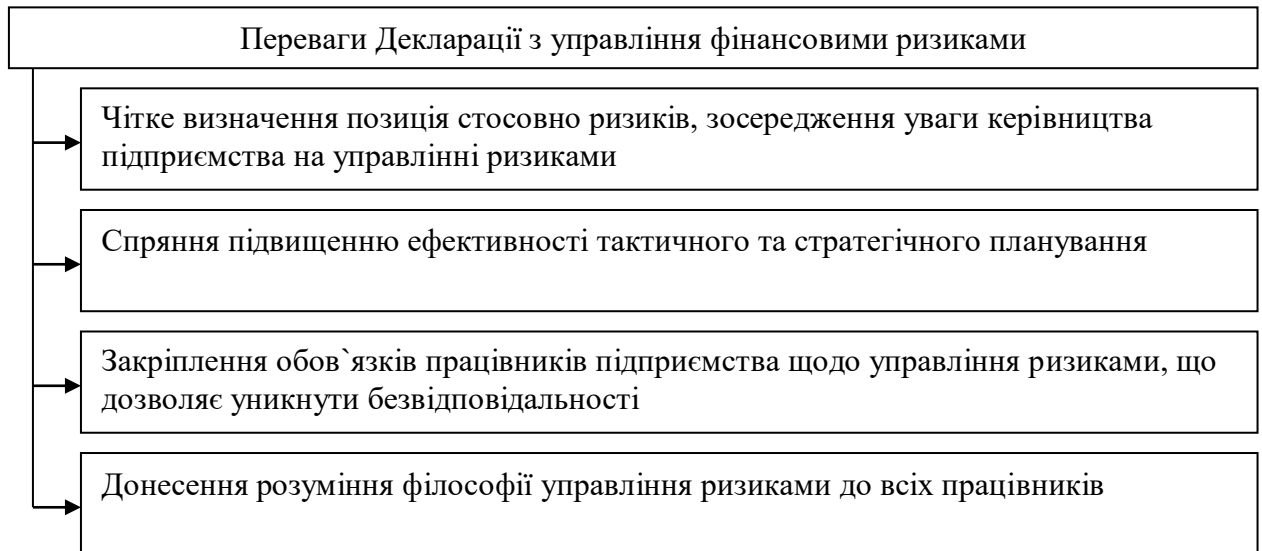

Рис. 3.1. Переваги впровадження Декларації з управління фінансовими ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг»

Джерело: розроблено автором за даними [2, 5, 19]

Наведений рис. 3.1. вказує на те, що впровадження Декларації з управління ризику на ТОВ «Агропрайм Холдинг» дозволять керівництву зосередити увагу на фактори ризику, впровадити відповідальність за певні аспекти ризику, а також донести до всіх працівників філософію підприємства з управління ризиками.

У Декларації з ризик-менеджменту прописуються ключові питання, філософія підприємства з управління ризиками, зокрема, саме у Декларації визначаються відповідальні особи за певні аспекти ризику, відношення до ризику та інше.

Впровадження Декларації з управління фінансовими ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно проводити за певними етапами, що наведено на рис. 3.2.

Першим етапом є визначення місії та цілей підприємства. Місією ТОВ «Агропрайм Холдинг» є сприяння розвитку потенціалу українського села. Цілями підприємства можуть бути максимізація прибутку, вихід на нові ринки збуту тощо.

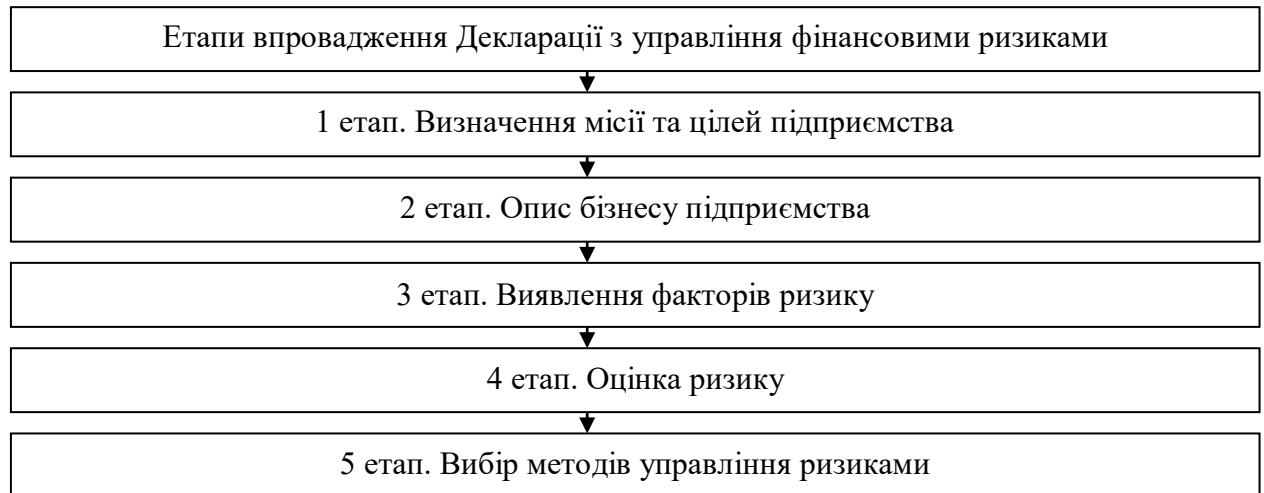

Рис. 3.2. Етапи впровадження Декларації з управління фінансовими ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг»

Джерело: розроблено автором за даними [2, 24, 38]

На другому етапі здійснюється опис бізнесу підприємства, зокрема його внутрішнього та зовнішнього середовища, особливості діяльності, специфіку галузі та інше

На третьому етапі виявляють фактори фінансового ризику підприємства. Цей етап є дуже важливим і достатньо складним. Виявлення всіх фінансових ризиків підприємства буде більш ефективною, якщо застосувати трирівневу систему визначення та узагальнення ризиків, відповідно до якої всі ризики поділяються на три рівня:

1. Системні ризики, на які підприємство не може впливати, зокрема, такі ризики, як політичні, макроекономічні тощо.

2. Ризики макrorівня, які підприємство не може контролювати, але на які може здійснювати вплив, а саме конкуренція, репутація тощо.

3. Ризики внутрішнього середовища, які підприємство може контролювати, зокрема ризик ліквідності, виробничий ризик та інші.

Виявлення факторів ризику відбувається за допомогою експертних методів.

Фактори фінансового ризику ТОВ «Агропрайм Холдинг» за трирівневою системою наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Фактори фінансового ризику ТОВ «Агропрайм Холдинг» за
трирівневою системою

Рівень ризику	Фактори ризику	Опис
1	2	3
Системні	Зміни в законодавстві	Непередбачені дії влади
	Інфляційні процеси	Економічна нестабільність
	Податкові ризики	Ризик втрат, у зв'язку зі змінами податкового законодавства
Мікросередовища	Ринковий	Зниження конкурентоспроможності продукції, помилки в оцінюванні попиту, невірна цінова політика
	Неплатоспроможність покупців	Ризик втрат в результаті неотримання оплати від покупців
Внутрішньоорганізаційні	Ліквідності	Низький рівень кваліфікації персоналу, помилки при аналізі платоспроможності неплатоспроможність покупців
	Зниження рентабельності	Зменшення прибутковості діяльності підприємства внаслідок неефективного управління фінансами, збільшення витрат або зниження доходів.
	Втрати платоспроможності	Нездатність підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання перед кредиторами, постачальниками та іншими контрагентами
	Втрати фінансової незалежності	Зростання залежності від зовнішніх джерел фінансування, що обмежує свободу прийняття управлінських рішень.
	Банкрутства	У крайніх випадках, ризик фінансової стійкості може призвести до банкрутства підприємства.

Джерело: розроблено автором за даними [2, 19, 40, 46]

На четвертому етапі здійснюється оцінка фінансових ризиків ТОВ «Агропрайм Холдинг». Оцінка ризиків передбачає визначення наслідків настання певної ризик події та ймовірності настання певної події.

Наслідки настання певної ризик події можна групувати за трьома ступеня серйозності, як наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Групування наслідків ризик подій за ступенями серйозності

Ступінь серйозності наслідків	Наслідки
1	2
Високий	1.Передбачається скорочення фінансового стану підприємства на 50% - 100% 2.Очікується істотний вплив на життєдіяльність підприємства та на можливість досягнення ним цілей 3.Можливі значні екологічні чи соціальні наслідки
Помірний	1.Передбачається скорочення фінансового стану підприємства на 25% - 50% 2.Очікується помірний вплив на життєдіяльність підприємства та на можливість досягнення ним цілей 3.Можливі помірні екологічні чи соціальні наслідки
Слабкий	1.Передбачається скорочення фінансового стану підприємства на 0% - 25% 2.Очікується слабкий вплив на життєдіяльність підприємства та на можливість досягнення ним цілей 3.Можливі слабкі екологічні чи соціальні наслідки

Джерело: розроблено автором за даними [2, 19, 40, 46, 51]

Визначаючи ймовірність настання певної ризик події на ТОВ «Агропрайм Холдинг» враховують заходи з мінімізації ризику. Для кожного виду ризику у Декларації необхідно встановити параметри його ймовірності, які будуть відображати погляд керівництва підприємства.

Ймовірність настання певного виду господарського ризику виражається за оцінкою «висока», «помірна», «низька».

Аналіз ймовірності настання певної ризик події наведено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5.

Аналіз ймовірності настання певної ризик події

Оцінка ймовірності	Характеристика ймовірності події	Індикатори
1	2	3
Висока	Можлива один раз протягом року. Є більш ніж 25% ймовірність	Можливість виникнення події – кілька разів протягом наступних 10 років. Подія відбулась протягом останніх двох років. Подія є типовою для операції компанії

Продовження таблиці 3.5

1	2	3
Помірна	Можлива один раз протягом 10 років. Ймовірність настання 2% - 25%	Може відбутися більш ніж один раз протягом наступних 10 років. Подію важко контролювати через ряд зовнішніх факторів. Фактично подія відбувалась в компанії
Низька	Найімовірніше не відбудеться протягом 10 років. Ймовірність менше 2%.	Не відбувалась у цій країні.

Джерело: розроблено автором за даними [2, 19, 40, 46, 51]

Вимір ключових показників ризику ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно оформлювати за допомогою карти ризиків, у якій відображується взаємозв'язок між ймовірністю настання ризик події та її наслідками. Карта ризиків характеризує профіль ризику підприємства.

Карта фінансових ризиків ТОВ «Агропрайм Холдинг» наведена у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6.

Карта фінансових ризиків ТОВ «Агропрайм Холдинг»

Серйозність наслідків	Ймовірність		
	Низька	Помірна	Висока
Високі	1.Банкрутства	1.Втрати платоспроможності	1.Ринковий ризик 2.Ризик ліквідності 3.Ризик зниження рентабельності 4. Неплатоспроможності покупців 5.Втрати фінансової незалежності
Середні		1.Податкові ризики 2. Інфляційні процеси	1.Зміни в законодавстві;
Низькі			

Джерело: розроблено автором за даними [2, 19, 40, 46, 51]

Відповідно до наведеної таблиці, ризик банкрутства ТОВ «Агропрайм Холдинг» віднесено до ризику з низькою ймовірністю настання, але високою серйозністю наслідків.

Помірна ймовірність настання та високі збитки прогнозуються в результаті настання ризику втрати платоспроможності.

Висока ймовірність настання та очікувані великі збитки характерні для ринкового ризику, ризику ліквідності, ризику зниження рентабельності, ризику неплатоспроможності покупців, ризику втрати фінансової залежності.

Ризик зміни в законодавстві, зокрема, у господарському, характеризується високою ймовірністю настання, але середньою серйозністю наслідків.

Податкові ризики та ризики інфляційних процесів характеризуються помірною ймовірністю настання та середньою серйозністю наслідків.

На наступному етапі відбувається вибір методів управління ризиками. Всі методи мінімізації ризиків, які може застосовувати ТОВ «Агропрайм Холдинг» можна поділити на такі групи:

- 1.Метод уникнення ризиків;
- 2.Прийняття ризиків на себе;
- 3.Запобігання збиткам;
- 4.Зменшення розміру збитків;
- 5.Страхування;
- 6.Самострахування;
- 7.Передачі ризиків (відмінний від страхування).

Методи уникнення ризиків передбачають, що підприємство може не впроваджувати діяльність, які на його думку є достатньо ризиковими. Або, навпаки, впроваджувати певні види діяльності, які можуть бути менш ризиковими. Такий метод має на меті не стільки збільшення прибутку, скільки мінімізації можливих збитків. ТОВ «Агропрайм Холдинг» з метою уникнення ризиків не проводить активну інвестиційну діяльність. Метод уникнення ризиків є ефективним у тому випадку, якщо підприємство відмовляється від видів діяльності, що можуть спричинити великі збитки. На нашу думку, проведення інвестиційної діяльності ТОВ «Агропрайм Холдинг» за умови формування помірного інвестиційного портфелю може сприяти отриманню додаткових доходів та зміцнення фінансової стійкості за умови мінімізації ризику.

Наступним методом управління ризиками є прийняття на себе, який передбачає покриття підприємством збитків з власних фінансових ресурсів, у випадку виникнення ризик події. Такий метод управління ризиками є виправданим, якщо:

1. Невисока частота збитків;
2. Є можливість покрити ймовірні збитки з поточних грошових надходжень.

Оскільки на ТОВ «Агропрайм Холдинг» управління ризиками є несистемним, то більшість ризиків воно приймає на себе.

Наступним методом управління ризиками є запобігання збиткам, який передбачає проведення заходів, які мінімізують ризики. Такий метод використовується у випадках, коли:

1. Є велика ймовірність настання збитку;
2. Сума збитку невелика, тобто підприємство може покрити її з поточних грошових надходжень.

До цієї групи ризиків відносяться такі методи, які застосовуються на підприємстві: зниження собівартості продукції, управління дебіторською заборгованістю, своєчасний ремонт техніки.

Важливим методом управління ризиками є страхування, який полягає у скороченні участі підприємства у відшкодуванні збитку шляхом передачі страховій компанії відповідальності. Застосування методу страхування є обґрунтованим, якщо:

1. Ймовірність виникнення збитку є невисокою, але високими є можливі збитки;
2. Високими є можливі збитки, але ймовірність настання події є невисокою.

Наступним методом управління ризиками є самострахування, який передбачає створення фондів покриття збитків від настання ризиків. Такий метод управління ризиками доволі важко запровадити на ТОВ «Агропрайм

Холдинг», оскільки він передбачає створення спеціальних страхових компаній, які входять у певні фінансово-промислові групи.

Важливою групою методів управління ризиками є методи передачі ризиків, до яких відносяться хеджування, оренда, поручительство, факторинг та інші.

ТОВ «Агропрайм Холдинг» не використовує цей метод управління ризику. Обрані методи управління ризику відображаються у таблиці.

Рекомендовані методи управління ризиками ТОВ «Агропрайм Холдинг» з метою зміцнення його фінансової стійкості наведено у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7.

Рекомендовані методи управління ризиками ТОВ «Агропрайм Холдинг»
з метою зміцнення його фінансової стійкості

Фактор ризику	Факторинг	Внутрішньорганізаційні методи	Прийняття на себе
1	2	4	5
Коливання цін на сировину		1.Скорочення собівартості 2.Диверсифікація виробництва	1. Нічого не робити
Невиконання постачальниками умов договорів		1.Підвищення запасів; 2.Укладання контракту з іншою компанією. 3.Ретельне вивчення інформації про постачальників перед підписанням договорів.	1. Нічого не робити
Неплатоспроможність покупця	1.Підписання договору факторингу із банком та великими покупцями з метою прискорення надходження грошових коштів та передачі ризиків неплатоспроможності покупців банку	1.Відображення у договорах санкцій за несвоєчасну оплату; 2.Реалізація за передоплатою; 3.Ретельне вивчення інформації про покупців перед підписанням договорів.	1.Щодо невеликих покупців нічого не робити

Продовження таблиці 3.7

1	2	3	4
Зниження ліквідності	1.Підписання договору факторингу із банком та великими покупцями з метою прискорення надходження грошових коштів та передачі ризиків неплатоспроможності покупців банку	1. Здійснювати систематичний аналіз платоспроможності підприємства 2.Своєчасно виявляти негативні явища та розроблювати заходи щодо підтримки платоспроможності 3.Здійснювати контроль за своєчасністю погашення заборгованості з метою недопущення нарахування штрафів	1.Щодо невеликих покупців нічого не робити
Зниження попиту на продукцію		1.Скорочення собівартості 2.Диверсифікація виробництва	1. Нічого не робити
Зниження фінансової стійкості		1.Здійснювати систематичний аналіз фінансової стійкості підприємства 2.Здійснювати економічне обґрунтування залучення джерел Своєчасно виявляти негативні явища та розроблювати заходи щодо підтримки фінансової стійкості	1. Нічого не робити

Джерело: розроблено автором за даними [2, 19, 40, 46, 51]

ТОВ «Агропрайм Холдинг» може прийняти ризики на себе, але такі методи управління ризиками не є ефективними.

Таким чином, впровадження Декларації з управління ризиками забезпечить систематизоване управління ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг», а саме затвердження філософії підприємства щодо управління ризиками, виокремлення відповідальних осіб з управління ризиками, чітке виокремлення ризиків, факторів, що їх спричиняють, оцінка ймовірності настання ризику та можливих наслідків ризику, усвідомлений вибір методів управління ризиками. У свою чергу, формування Декларації з управління ризиками сприяє формуванню антиципативного управління фінансовою стійкістю ТОВ «Агропрайм Холдинг».

3.3. Прогнозування економічних результатів впровадження запропонованих заходів

З метою визначення очікуваного економічного результату від впровадження запропонованих заходів доцільно провести факторний аналіз показників ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності для виявлення резервів зміцнення фінансової безпеки ТОВ «Агропрайм холдинг».

Факторний аналіз коефіцієнта поточної ліквідності наведено у таблиці 3.8.

Таблиця 3.8.

Факторний аналіз коефіцієнта поточної ліквідності ТОВ «Агропрайм холдинг» за 2022-2024 рр.

Підстановка	Фактори					Коефіцієнт поточної ліквідності	Вплив фактору
	Запаси	Дебіторська заборгованість	Грошові кошти	Інші оборотні активи	Короткострокові зобов'язання		
Коефіцієнт поточної ліквідності 2022	335532	221459	3271,00	14950	723849	0,79	
Вплив зміни запасів	617237	221459	3271,00	14950	723849	1,18	0,39
Вплив зміни дебіторської заборгованості	617237	282445	3271,00	14950	723849	1,27	0,08
Вплив зміни грошових коштів	617237	282445	1730,00	14950	723849	1,27	0,00
Вплив зміни витрат майбутніх періодів	617237	282445	1730,00	14950	723849	1,27	0,00
Вплив зміни інших оборотних активів	617237	282445	1730,00	15580	723849	1,27	0,00
Вплив зміни короткострокових зобов'язань	617237	282445	1730,00	15580	865751	1,06	-0,21
Перевірка						0,26	0,26

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Коефіцієнт поточної ліквідності ТОВ «Агропрайм холдинг» зростає протягом 2022-2024 рр. з 0,76 до 1,06, зокрема, за рахунок зростання запасів з 335532 тис. грн. до 617237 тис. грн. (вплив фактору становить 0,39), та за рахунок зростання дебіторської заборгованості з 221459 тис. грн. до 282445 тис. грн. (вплив фактору становить 0,08). Разом з тим, зростання короткострокових зобов'язань ТОВ «Агропрайм холдинг» спричинили скорочення коефіцієнту поточної ліквідності на 0,21.

Факторний аналіз коефіцієнта фінансової стійкості наведено у таблиці 3.9.

Таблиця 3.9.

Факторний аналіз коефіцієнта фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм холдинг» за 2022-2024 рр.

Підстановка	Фактори			Коефіцієнт фінансової стійкості	Вплив фактору
	Власний капітал	Довгострокові зобов'язання	Короткострокові зобов'язання		
Коефіцієнт фінансової стійкості 2022р.	151584	189262	723849	0,32	
Вплив зміни власного капіталу	44352	189262	723849	0,24	-0,08
Вплив зміни довгострокових зобов'язань	44352	306795	723849	0,327	0,083
Вплив зміни короткострокових зобов'язань	44352	306795	865751	0,289	-0,038
Перевірка				-0,03	-0,03

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Значення коефіцієнта фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм холдинг» скорочується протягом 2022-2024 рр. з 0,32 до 0,29, що було спричинено скороченням власного капіталу з 151584 тис. грн. до 44352 тис. грн. (вплив фактору -0,08), а також збільшенням короткострокових зобов'язань з 723849 тис. грн. до 865751 тис. грн. (вплив фактору -0,038). Разом з тим, за рахунок зростання довгострокових зобов'язань з 189262 тис. грн. до 306795 тис. грн. відбувається зростання коефіцієнта фінансової стійкості на 0,083.

Проведений у 2 розділі аналіз ліквідності балансу свідчить, про недостатній обсяг абсолютно ліквідних активів для погашення термінових

зобов'язань (П1 у 2024 р. перевищує А1 на 223835 тис. грн.), недостатність швидко ліквідних активів для погашення короткострокових пасивів (П2 перевищує у 2024 р. А2 на 357741 тис. грн.), а також недостатність власного капіталу для фінансування поточної діяльності, про що свідчить перевищення у 2024р. А4 над П4 на 255554 тис. грн.

Таким чином, запропонована система управління фінансовими ризиками повинна забезпечити вирівнювання структури балансу за рахунок скорочення короткострокових зобов'язань, додаткового залучення довгострокового фінансування, скорочення неліквідних активів та збільшення власного капіталу.

Прогнозне значення балансу в результаті впровадження запропонованої системи управління фінансовими ризиками наведено у таблиці 3.10

Таблиця 3.10

Прогнозне значення балансу ТОВ «Агропрайм холдинг» в результаті впровадження запропонованої системи управління фінансовими ризиками

	31.12. 2024 р. (факт)	31.12. 2025 р. (план)	Відхилення	
			Абсолютний приріст	Темп приросту, %
1	2	3	4	5
Необоротні активи	299906	200237	-99669	-33
Запаси	617237	463712	-153524,7	-25
Дебіторська заборгованість	282445	210690	-71755	-25
Грошові кошти	1730	117546	115816	6695
Інші оборотні активи	15580	5193	-10387	-67
Разом оборотні активи	916992	797141,3	-119850,7	-13
Разом активи	1216898	997378	-219519,7	-18
Власний капітал	44352	190266	145914,3	329
Всього довгострокові зобов'язання	306 795	466 905	160110	52
Короткострокові кредити банків	164176		-164176	-100
Векселі видані	6067	6067	0	0
Поточна кредиторська заборгованість			0	
за довгостроковими зобов'язаннями	13204	18676,2	5472,2	41
за товари, роботи, послуги	76581	45555	-31026	-41
за розрахунками з бюджетом	8023	9324	1301	16
за розрахунками зі страхування	899	975	76	8
за розрахунками з оплати праці	4148	5235	1087	26

Продовження таблиці 3.10

1	2	3	4	5
за одержаними авансами	135914	67957	-67957	-50
Поточні забезпечення	7649	7649	0	0
Інші поточні зобов'язання	449090	178769,2	-270320,8	-60
Разом короткострокові зобов'язання	865751	340207	-525543,6	-61
Разом пасиви	1 216 898	997 379	-219519,3	-18

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Відтак, очікується скорочення активів з 1216898 тис. грн. до 997378 тис. грн., зокрема, за рахунок скорочення необоротних активів з 299906 тис. грн. до 200237 тис. грн., запасів – з 617237 тис. грн. до 463712 тис. грн., дебіторської заборгованості – з 282445 тис. грн. до 210690 тис. грн., інших оборотних активів – з 15580 тис. грн. до 5193 тис. грн.; разом з тим, планується зростання грошових коштів з 1730 тис. грн. до 117546 тис. грн.

Очікується скорочення пасивів з 1216898 тис. грн. до 997379 тис. грн., зокрема, за рахунок, скорочення короткострокових кредитів банку, поточної заборгованості за товари, роботи, послуги з 76581 тис. грн. до 45555 тис. грн., за одержаними авансами – з 135914 тис. грн. до 67957 тис. грн., інших поточних зобов'язань – з 449090 тис. грн. до 178769 тис. грн.

Разом з тим, очікується зростання власного капіталу з 44352 тис. грн. до 190226 тис. грн. та довгострокових зобов'язань з 306795 тис. грн. до 466905 тис. грн.

Прогнозне значення ліквідності балансу ТОВ «Агрорайм холдинг» в результаті впровадження запропонованої системи управління фінансовими ризиками наведено у таблиці 3.11.

З таблиці видно, що очікується скорочення нестачі абсолютно ліквідних активів для покриття термінових пасивів до -17567 тис. грн., забезпечення підприємства активами, що швидко реалізуються для покриття короткострокових зобов'язань (очікується перевищення А2 над П2 на 5596

тис. грн.); та активами, що повільно реалізуються для покриття довгострокових зобов'язань (перевищення АЗ над ПЗ на 2000 тис. грн.)

Таблиця 3.11

Прогнозне значення ліквідності балансу ТОВ «Агрорайм холдинг» в результаті впровадження запропонованої системи управління фінансовими ризиками

Активи	31.12. 2024 р. (факт)	31.12. 2025 р. (план)	Пасиви	31.12. 2024 р. (факт)	31.12. 2025 р. (план)	Надлишок (нестача) платіжного балансу	
						31.12. 2024 р. (факт)	31.12. 2025 р. (план)
A1	1730	117546	П1	225 565	135113	-223835	-17567
A2	282445	210690	П2	640 186	205 094	-357741	5595,6
A3	632817	468 905	П3	306 795	466 905	326022	2000,3
A4	299906	200237	П4	44 352	190266	255554	9970,7
Баланс	1216898	997378	Баланс	1216898	997378,7		

Джерело: розроблено автором за даними [40]

Прогнозне значення показників ліквідності ТОВ «Агрорайм холдинг» в результаті впровадження запропонованої системи управління фінансовими ризиками наведено у таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

Прогнозне значення показників ліквідності ТОВ «Агрорайм холдинг» в результаті впровадження запропонованої системи управління фінансовими ризиками

Показник	31.12.2024 р. (факт)	31.12.2025 р. (план)	Абсолютний приріст
Запаси	617 237	463 712	-153 525
Дебіторська заборгованість	282445	210690	-71 755
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1730	117546	115 816
Інші оборотні активи	15580	5193	-10 387
Разом оборотні активи	916 992	797 141	-119 851
Короткострокові зобов'язання	865751	340207	-525 544
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,06	2,34	1,28
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,35	0,98	0,63
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,002	0,346	0,34

Джерело: розроблено автором за даними [40]

В результаті впровадження системи управління фінансовими ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» очікується зростання коефіцієнту поточної ліквідності з 1,06 до 2,34, коефіцієнту швидкої ліквідності з 0,35 до 0,98; коефіцієнту абсолютної ліквідності з 0,002 до 0,346.

Очікуване значення показників фінансової стійкості в результаті впровадження системи управління фінансовими ризиками наведено у таблиці 3.13.

Таблиця 3.13

Очікуване значення показників фінансової стійкості в результаті впровадження системи управління фінансовими ризиками

Показник	31.12.2024 р. (факт)	31.12.2025 р. (план)	Абсолютний приріст
Власний капітал	44352	190266,3	145914,3
Довгострокові зобов'язання	306 795	466 905	160110
Короткострокові зобов'язання	865751	340207,4	-525543,6
Разом пасиви	1216898	997378,7	-219519,3
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,04	0,19	0,15
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,29	0,66	0,37
Коефіцієнт фінансування	0,05	0,56	0,51

Джерело: розроблено автором за даними [40]

В результаті впровадження системи управління фінансовими ризиками як елементу превентивного управління фінансовою безпекою очікується зростання коефіцієнту фінансової незалежності з 0,04 до 0,19; коефіцієнта фінансової стійкості з 0,29 до 0,66 та коефіцієнта фінансування з 0,05 до 0,56.

Таким чином, очікується підвищення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності ТОВ «Агропрайм холдинг» в результаті впровадження системи управління фінансовими ризиками як елементу превентивного управління фінансовою безпекою.

Висновки до розділу 3

З метою забезпечення превентивного управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно розробити внутрішній нормативний документ, у якому будуть прописані основні положення з управління фінансовим ризиком підприємства, а також відповідальні за певні складові фінансового ризику.

Стратегію та програму управління ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно оформлювати у вигляді Декларації з ризик-менеджменту. Впровадження Декларації з управління фінансовими ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно проводити за такими етапами, як визначення місії та цілей підприємства, опис бізнесу підприємства, виявлення факторів ризику, оцінка ризику, вибір методів управління ризиками.

ВИСНОВКИ

Фінансова безпека в сучасній науковій літературі трактується: по-перше, як стан захищеності інтересів бізнесу, по-друге, як ефективне використання ресурсів підприємства, по-третє, як процес досягнення певного стану суб'єкта господарювання, по-четверте, як стабільна та динамічна система забезпечення фінансовими ресурсами.

На підставі систематизації основних поглядів та трактувань поняття «фінансова безпека» у контексті основних підходів до її формування було сформоване таке тлумачення поняття «фінансова безпека», як стан, у якому фінансові інтереси підприємства захищені від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх фінансових ризиків, з ефективним використанням його ресурсів, що проявляється у позитивних фінансових показниках діяльності, забезпечуючи сталий розвиток як на короткострокову, так і на довгострокову перспективу.

Основні наукові підходи до забезпечення фінансової безпеки підприємства включають: адаптивний, еволюційний, інноваційний, комплексний, системний, ресурсно-функціональний.

Концепція управління фінансовою безпекою підприємства повинна містити таку послідовність кроків: аналіз ризиків та загроз фінансовій безпеці підприємства, підбір методологічного інструментарію оцінювання стану фінансової безпеки підприємства, розробка стратегії управління фінансовою безпекою підприємства, формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства, оцінювання ефективності механізму управління фінансовою безпекою підприємства, коригування тактики і стратегії управління фінансовою безпекою, відповідно до зміни умов.

Основними завданнями забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання є оцінка рівня фінансової безпеки, визначення та оцінювання факторів впливу, а також розробка на цій основі комплексу

заходів для нейтралізації загроз, небезпек та підсилення їх позитивного впливу.

Можна виокремити такі найбільш поширені підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою безпекою підприємства: на основі оцінки фінансової стійкості підприємства, на основі методу прогнозування банкрутства, на основі фінансових показників.

ТОВ «Агропрайм Холдинг» є українським сільськогосподарським підприємством, що спеціалізується на рослинництві та тваринництві, а саме свинарстві.

Протягом 2022-2023 рр. фінансовим результатом оподаткування був збиток, який зростає з 119645 тис. грн. до 196079 тис. грн., але у 2024 р. фінансовим результатом до оподаткування стає прибуток у розмірі 69055 тис. грн. Протягом 2022-2023 рр. збиток ТОВ «Агропрайм Холдинг» зростає з 119645 тис. грн. до 196079 тис. грн., але у 2024 р. підприємство отримує чистий прибуток у розмірі 69055 тис. грн.

На ТОВ «Агропрайм Холдинг» відповідальність за управління фінансовою безпекою покладено на такі відділи, як бухгалтерський відділ, юридичний відділ, відділ внутрішнього контролю.

Основні елементи системи управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг» включають планування, організацію, стимулювання, контроль, аналіз, регулювання.

На ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються різні методи управління фінансовою безпекою, які поділяються на методи управління активами, методи управління пасивами, методи управління фінансовими потоками, методи аналізу та оцінки, методи управління ризиками, методи планування та організації, методи контролю та регулювання. На ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються такі методи управління активами, як диверсифікація активів, оптимізація структури оборотних активів, контроль за рухом основних засобів. Методи управління пасивами на ТОВ «Агропрайм Холдинг» включають оптимізацію структури власного та залученого

капіталу, управління кредиторською заборгованістю, залучення довгострокового фінансування. До методів управління фінансовими потоками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» відносяться методи бюджетування, прогнозування грошових потоків, оптимізація платіжного календаря, управління дебіторською заборгованістю. На ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються такі методи аналізу та оцінки, як фінансовий аналіз, аналіз зовнішнього середовища. До методів управління ризиками, які застосовуються на ТОВ «Агропрайм Холдинг» відноситься страхування, лімітування, уникнення ризиків.

Варто зазначити, що фінансовий аналіз та аналіз зовнішнього середовища на ТОВ «Агропрайм Холдинг» здійснюється не систематично, а для обґрунтування окремих управлінських рішень, таких як, прийняття рішень щодо культур, які будуть вирощуватись, прийняття рішень щодо впровадження інновацій, обґрунтування залучення кредитних коштів тощо.

Методи управління ризиків, як правило, на ТОВ «Агропрайм Холдинг» застосовуються стихійно та не мають належного економічного обґрунтування.

За результатами оцінки ефективності управління фінансовою безпекою ТОВ «Агропрайм Холдинг» було визначено, що: нерівномірне значення коефіцієнтів ліквідності, а також низьке значення коефіцієнтів швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності вказуються на недостатню платоспроможність підприємства; динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр. вказує на незадовільну фінансову стійкість підприємства; динаміка показників рентабельності вказує на підвищення ефективності діяльності ТОВ «Агропрайм Холдинг» протягом 2022-2024 рр.

З метою забезпечення превентивного управління фінансовою безпекою на ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно розробити внутрішній нормативний документ, у якому будуть прописані основні положення з управління

фінансовим ризиком підприємства, а також відповідальні за певні складові фінансового ризику.

Стратегію та програму управління ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно оформлювати у вигляді Декларації з ризик-менеджменту. Впровадження Декларації з управління фінансовими ризиками на ТОВ «Агропрайм Холдинг» доцільно проводити за такими етапами, як визначення місії та цілей підприємства, опис бізнесу підприємства, виявлення факторів ризику, оцінка ризику, вибір методів управління ризиками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анісімова Т.І. Управління ризиками в процесі збутової діяльності підприємства. Економіка і суспільство. 2020. № 22 URL: economyandsociety.in.ua (дата звернення: 05.11.2024).
2. Бабайлов В. К., Курденко О. В. Від ризик-менеджменту до ризик-економіки. Економіка та суспільство. 2022. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2061/1989> (дата звернення: 15.04.2023).
3. Бабич С. Управління ризиками в контексті корпоративного управління: вітчизняний досвід. Соціальна економіка. 2022. № (63). С. 56–64.
4. Балабанова Л., Балабаниць А. Збутова діяльність підприємств в умовах ринкової економіки. 2021. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua>
5. Білоус С.П., Власенко А.Ю. Управління ризиками на підприємстві. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. № 8 (08). С. 17–21. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.8-4> (дата звернення: 30.10.2024).
6. Бліхар М. М. Теоретико-правові аспекти функціонування фінансової розвідки в системі зміцнення фінансової безпеки підприємств. Право і суспільство. 2024. №4. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.4.35>
7. Будник Л., Ронська О., Лісецька Л. Фінансова безпека держави в умовах воєнного стану. Галицький економічний вісник. 2022. Том 77. No 4. С. 138-147.
8. Варналій З. С., Мехед А. М. Теоретико-методичні підходи до оцінки фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2022. Випуск 32. С. 203-211.
9. Варналій З. С., Чеберяко О. В., Микитюк О. П., Бондаренко С. М. Актуальності фінансової безпеки суб'єктів підприємництва України в умовах війни та повоєнний час. CADEMY REVIEW. 2024. № 1 (60). С.123-140. DOI: 10.32342/2074-5354-2024-1-60-9

10.Варналій З.С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації: монографія. Київ : Знання України. 2020. 423 с.

11.Варналій З.С., Бондаренко С.М. Фінансова безпека підприємств України в умовах війни та повоєнного відновлення. Економічний вісник університету. 2023. №56. С. 106-113. <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-56-106-113>

12.Вівчар О. Практичний базис системи фінансової безпеки підприємницьких структур: нові виклики та можливості. MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS. 2023. Вип. 1. С. 8–13.

13.Вудвуд В.В., Батієвська О.В. Фінансова безпека підприємства: сутність, цілі, принципи та шляхи забезпечення. Підприємництво і торгівля. 2019. № 25. С. 89–93.

14.Гетманець О. Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 3. С. 218–223. URL: DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.3.37>.

15.Дехтяр Н.А., Дейнека О.В., Люта О.В., Пігуль Н.Г. Фінанси бюджетних установ: навч. посіб. Суми :Сумський державний університет.2020.с. 229

16.Дрималовська Х.В., Брунець О. О. Теоретичні засади формування фінансової безпеки підприємств. Причорноморські економічні студії. 2024. Вип. 85. с. 17-21. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.85-3>

17.Дубинська О. С. Визначення рівня фінансово-економічної безпеки на підставі аналізу фінансової звітності підприємства. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2021. Випуск 5. С. 112-122.

18.Єрмоленко О.А., Гречихін В.Р. Аналіз впливу внутрішніх та зовнішніх загроз на фінансову безпеку підприємств. Економіка та управління підприємствами. 2018. №5 (10). С.200-203.

19.Захарова Н. Ю. Управління ризиками на підприємстві: сутність, підходи та методи. Бізнес-інформ. 2023. №1. с.203-209. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-203-209>

20.Західна О. Р., Петик Л.О., Гаврецька І.І. Бюджетна безпека як важливий складник фінансової безпеки держави. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2020. No 27.с. 110-117.

21.Іванова О.О., Петров М.О. Механізми управління ризиками в системах підприємств. Електронний науковий журнал «Сучасні проблеми економіки». 2022. URL: elartu.tntu.edu.ua (дата звернення: 05.11.2024).

22.Кононова І.В. Підходи до трактування фінансової безпеки підприємства. Науково–виробничий журнал «Бізнес -навігатор». 2021. No 6(67).с.7-107.

23.Корнєєв В. В. Загрози фінансовій безпеці підприємствам України в умовах воєнного стану. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. №12 (259). С. 71-76. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7711759>.

24.Костецька Н. І. Управління витратами на підприємствах в умовах ризику. Економіка та суспільство. 2021. №34. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-67> (дата звернення: 23.04.2023).

25.Краєвська А.С., Пілявоз Т.М., Шварц І.В. Сучасний стан та перспективи стратегічного розвитку підприємництва в Україні. Економіка та управління національним господарством. 2021. №174. С. 28–34.

26.Крамаренко К.М. Безпекові аспекти функціонування бюджетних установ. Цифрова економіка та економічна безпека. No1 (01).2022. С.124-127. DOI: <https://doi.org/10.32782/10.32782/dees.1-203>.

27.Краснокутська Н.С., Коптєва Г.М. Дефініція поняття «фінансова безпека підприємства»: основні підходи та особливості. БІЗНЕС-ІНФОРМ. 2019. № 7. С. 14– 19.

28.Кузенко Т. Б., Сабліна Н. В. Фінансова безпека підприємства: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 123 с.

29.Кузенко Т.Б., Мартюшенко Л.С., Грачов О.В., Литовченко О.Ю. Фінансова безпека підприємства: навчальний посібник. –Харків: Вид. ХНЕУ. 2010. С. 304.

30. Кушнір І.В., Болгов В.Є. Сутність фінансової безпеки підприємства та методики її дослідження. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2022. Том 2. № 14. С. 232–236.

31. Ланде Д.В. Правові питання конкурентної розвідки. Інформація і право. 2020. № 2(33). С. 51–68. URL: DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.2\(33\).208089](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.2(33).208089).

32. Луніна І. О., Білоусова О. С., Фролова Н. Б. Особливості формування фіскального простору у воєнний та поствоєнний періоди. Економіка та держава. 2022. № 4. С. 20–27. DOI:10.32702/2306-6806.2022.4.2023.

33. Макарчук І.М., Малишко В.В., Яременко Л.М. Фінансова безпека підприємств: характерні ознаки, складові, основні загрози й небезпеки. Економічний вісник університету. 2023. № 56, с. 183 –1934.

34. Матвійчук В. І., Матушевський О. В. Формування фінансової безпеки суб'єкта господарювання в умовах воєнного стану. Економіка і організація управління. 2023. 4 (52). С. 118-131. DOI:<https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.4.13>.

35. Мельник В.І. Роль та значення фінансової безпеки держави для системи економічної безпеки України. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2020. №4(26), с. 32 -36

36. Мисник Т.Г. Теоретико–методичні основи фінансової безпеки підприємств. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2017. №2, с. 91 –9814.

37. Московець В. І. Бюджетна безпека держави. Актуальні питання забезпечення фінансової безпеки держави в умовах глобалізації : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 лют. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека».–Харків : ХНУВС. 2022.С. 39-41.

38. Назаренко С., Чорноус О., Філик А. Механізми управління ризиками в процесі збутової діяльності. *Економіка та суспільство*. 2024. №68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-145>

- 39.Новіченко Л. С., Свирида О. А. Фінансова безпека підприємства як основа фінансової безпеки держави. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. 4 (04). С.27-31. <https://doi.org/10.32782/dees.4-5>
- 40.Офіційний сайт ТОВ «Агропрайм холдинг». URL:
- 41.Пігуль Н.Г., Хомутенко А.В. Теоретичні основи фінансової безпеки підприємства та механізм управління нею. *Вісник СумДУ Серія «Економіка»*. 2019. № 2. С. 80–87.
- 42.Правдюк Н. Л., Мулик Т.О., Мулик Я.І. Управління фінансовою безпекою підприємств: обліково-аналітичний аспект: монографія–Київ: «Центр учбової літератури».2019. 224 с.6.
- 43.Правдюк Н.Л., Козловська Л.Ю. Фінансова безпека підприємств: сутність, складові, основні загрози та оцінювання її рівня. *Ефективна економіка*. 2024. №2. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.36>
- 44.Романчик Т. В. Небезпека, загроза, ризик: аналіз термінологічного апарату теорії економічної безпеки. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2020. №17. С. 257-267. <https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.192866>.
- 45.Руденко В. В., Погріщук Г. Б. Ідентифікація змісту та класифікаційних ознак загроз і ризиків фінансовій безпеці підприємства. *Modern Economics*. 2023. 41. [https://doi.org/10.31521/modecon.V41\(2023\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)-15)
- 46.Самойленко В.В. Особливості формування системи управління ризиками на підприємстві. *Вчені записки Таврійського Національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2022. Т. 33 (72). № 1. С. 28–36.
- 47.Ситник Н.С., Бацман І.В. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства (на прикладі підприємства ТзОВ «Уніплит»). *Галицький економічний вісник*. 2023. №3. с.98 –105
- 48.Ситник Н.С., Коваль–Ігнатишина В.М. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства (на прикладі Державного підприємства "Львівського

науково-виробничого центру стандартизації, метрології та сертифікації"). Молодий вчений. 2022. №5.с.24 –295.

49.Тютюнник С. В.,Тютюнник Ю. М. Напрями аналізу фінансової стійкості суб'єктів державного сектору. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій : Електронне фахове видання. Інфраструктура ринку. 2019. № 127. С. 369-374

50.Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Визначення типу фінансової стійкості бюджетної установи. II Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» присвячується 100-річчю Полтавської державної аграрної академії. 2020.с.458 –460

51.Филик В.І. Ризики у підприємництві: стратегії управління та аналіз. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2021. 236 с.

52.Фінансова безпека суб'єктів підприємництва в умовах війни та повоєнного відновлення (науково-експертна та соціологічна оцінка): монографія. За ред. Варналія З.С та Катамадзе Г.Ш. К.: КМ-Букс, 2023. 240 с.

53.Чорнуха В.В. Механізми управління ризиками у бізнесі: теорія і практика. К.: Наукова думка, 2020. 345 с.

54.Шевченко О.В., Литвинова М.В. Оцінка та управління ризиками у бізнес-процесах. Вісник економіки та менеджменту. 2020. DOI: 10.31336/management.2020.03 (дата звернення: 10.11.2024).

55.Яструбецька Л. С. Фінансова безпека суб'єктів підприємництва в Україні в умовах гібридних загроз : монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 320 с.

56.Blikhar M.M., Vinichuk M.V., Komarnytska I.I., Zaiats O.S., Kashchuk M.H. Counteraction to financial crimes in the system of fight against legalization (laundering) of criminally obtained funds. Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice. 2022. Vol. 1 (42). P. 73–83. URL: DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3704>.

57.Pavlov K., Pavlova O., Kryzhanivsky S., Savchuk A. Financial security of Ukrainian enterprises: current status, main problems and ways to solve them. *Socio-Economic Problems and the State*. 2022. Vol. 1 (26). P. 3– 11.

58.Podra O., Vinichuk M., Almarashdi O., Halaiko N. and Stoliarenko O. «Trends of Monetary Indicators of Ukraine and Their Influence on the Level of Financial Security». 2021 IEEE 8th International Conference on Problems of Infocommunications, Science and Technology (PIC S&T). 2021, Pp. 98–102, URL: doi: 10.1109/PICST54195.2021.9772221.

59.Titenko Z. Theoretical foundations of financial security of the enterprise. *Електронний журнал «ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО»*. 2022. Вип. №44.

60.Zakharii Varnalii, Andriy Mekhed. Business Entities` Financial Security under Digital Economy. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, Volume 4 (45), 2022, p. 267-275. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3813>. 267.

61.Zapukhliak I., Shegda A., Mykytiuk O., Onysenko T., Petrenko K. Theory and practice of assessing the level of instability. Of the external environment of the enterprise in a Hybrid War. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. 1(42), 271–282. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3687>

Баланс ТОВ «Агропрайм Холдинг» за 2022-2024 рр.

Показник	31.12.2022р.	31.12.2023р.	31.12.2024р.
Основні засоби	233254	145 789	105382
Нематеріальні активи	287		
Довгострокові біологічні активи	9128	11 075	11852
Інші необоротні активи	246 814	172 599	182672
Разом необоротні активи	489483	329463	299906
Запаси	296 323	218 418	174943
Поточні біологічні активи	39 209	161 499	442294
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	18 925	10 538	4153
Дебіторська заборгованість за розрахунками за авансами	178 690	310 258	248959
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	16 642	5 336	1409
Інша поточна дебіторська заборгованість	7 202	54 824	27924
Грошові кошти	3 271	16 284	1730
Інші оборотні активи	14 950	16 216	15580
Разом оборотні активи	575212	793 373	916992
Разом активи	1064695	1122836	1216898
Зареєстрований капітал	61	61	61
Капітал в дооцінках	107220	54312	15325
Додатковий капітал	11	11	11
Нерозподілений прибуток	44292	-79087	28955
Разом власний капітал	151584	-24703	44352
Довгострокові кредити банків		134 610	148986
Інші довгострокові зобов'язання	189262	143739	157809
Всього довгострокові зобов'язання	189 262	278 349	306 795
Короткострокові кредити банків	161780	106 135	164176
Векселі видані		2 235	6067
за довгостроковими зобов'язаннями	62 139	86 520	13204
за товари, роботи, послуги	94 264	87 870	76581
за розрахунками з бюджетом	6 610	6 779	8023
за розрахунками зі страхування	744	914	899
за розрахунками з оплати праці	2 906	3 613	4148
за одержаними авансами		124 879	135914
Поточні забезпечення	3 758	5 728	7649
Інші поточні зобов'язання	391 648	444 517	449090
Разом короткострокові зобов'язання	723849	869190	865751
Разом пасиви	1 064 695	1122836	1216898

Звіт про фінансові результати ТОВ «Агропрайм Холдинг»
за 2022-2024 рр.

Показник	2022р.	2023р.	2024р.
Дохід від реалізації продукції	404760	531259	644151
Собівартість реалізації	306966	439507	498246
Валовий прибуток	97794	91752	145905
Інші операційні доходи	124293	177 762	213331
Витрати на збут	30230	18 186	22860
Адміністративні витрати	15953	21902	25928
Інші операційні витрати	214503	364 721	169022
Операційний прибуток (збиток)	-38599	-135 295	141 426
Інші доходи			16683
Інші витрати			19182
Фінансові витрати	81046	60 784	69872
Прибуток до оподаткування	-119645	-196079	69055
Чистий прибуток	-119645	-196079	69055